

BIBLIOTEKA SEJMOWA

KONSTYTUCJE ŚWIATA

USTAWA
ZASADNICZA
Węgier

MAGYARORSZÁG
ALAPTÖRVÉNYE

Tłumaczenie: Jerzy Snopek

Wstęp: Witold Brodziński

WYDAWNICTWO SEJMOWE

Warszawa 2012

Seria: Konstytucje Świata

Ustawa Zasadnicza Węgier

Weryfikacja prawnicza i redakcja: Wiesław Staśkiewicz
Projekt graficzny: Darek Kondefefer

© Copyright by Kancelaria Sejmu 2012

Biblioteka Sejmowa
ul. Wiejska 4/6/8, 00-902 Warszawa
e-mail: parlib@sejm.gov.pl

Druk: AKCYDENS S.J.

ISBN 978-83-7666-147-6

Spis treści

<i>Wstęp (Witold Brodziński)</i>	6
<i>Ustawa Zasadnicza Węgier</i>	44
Narodowe wyznanie wiary	46
Fundamenty.....	50
Wolność i odpowiedzialność.....	56
Państwo.....	68
Zgromadzenie Krajowe.....	69
Referendum ogólnokrajowe.....	74
Prezydent Republiki.....	75
Rząd.....	80
Autonomiczne organy regulacyjne.....	84
Trybunał Konstytucyjny.....	85
Sądy.....	86
Prokuratura.....	87
Rzecznik Praw Podstawowych.....	88
Samorządy terytorialne.....	89
Finanse publiczne.....	92
Wojsko węgierskie.....	96
Policja i służby bezpieczeństwa narodowego.....	97
Decyzja w sprawie uczestnictwa w operacjach wojskowych.....	98
Szczególny reżim prawny.....	100
Wspólne zasady dotyczące stanu wyjątkowego i stanu zagrożenia kraju.....	101
Stan zagrożenia kraju.....	102
Stan wyjątkowy.....	103
Stan mobilizacji obronnej.....	104
Niespodziewany atak.....	105
Stan zagrożenia.....	105
Przepisy wspólne, mające zastosowanie do szczególnego reżimu prawnego.....	106
Postanowienia końcowe.....	108
Postanowienia przejściowe z dnia 30 grudnia 2011 r.....	110

USTAWA ZASADNICZA WĘGIER

Uchwalona przez Zgromadzenie Krajowe dnia 18 IV 2011 r.,
podpisana przez Prezydenta Republiki w dniu 25 IV 2011 r.

i ogłoszona w dzienniku urzędowym

„Magyar Közlöny”, Nr 43 z 25 kwietnia 2011 r.;

uzupełniona o Postanowienia przejściowe

O przejściu od dyktatury komunistycznej do demokracji

uchwalone przez Zgromadzenie Krajowe dnia 30 grudnia 2011 r.,

ogłoszone w dzienniku urzędowym

„Magyar Közlöny”, Nr 166 z 31 grudnia 2011 r.

*MAGYARORSZÁG
ALAPTÖRVÉNYE*

Boże, błogostaw Węgrów!

NARODOWE WYZNANIE
WIARY

MY, CZŁONKOWIE NARODU WĘGIERSKIEGO, na początku nowego tysiąclecia, w poczuciu odpowiedzialności za każdego Węgry, oświadczamy, co następuje:

Jesteśmy dumni z tego, że nasz król, Święty Stefan, tysiąc lat temu osadził państwo węgierskie na solidnych fundamentach i uczynił naszą ojczyznę częścią chrześcijańskiej Europy.

Jesteśmy dumni z naszych przodków walczących o przetrwanie, o wolność i niepodległość.

Jesteśmy dumni ze wspaniałego dziedzictwa duchowego Węgrów.

Jesteśmy dumni z tego, że nasz naród przez wieki orężnie bronił Europy oraz wzbogacał skarbiec wspólnych wartości swym talentem i swoją pracowitością.

Uznajemy rolę chrześcijaństwa w przetrwaniu narodu. Szanujemy różnorodne tradycje religijne naszego kraju.

Przyrzekamy chronić i zachować duchową jedność naszego narodu, która w wichrach minionego stulecia rozerwana została na części. Żyjące razem z nami narodowości stanowią część węgierskiej wspólnoty politycznej i są czynnikami państwowotwórczymi.

Zobowiązujemy się do kultywowania i strzeżenia naszego dziedzictwa, naszego unikatowego języka, węgierskiej kultury, kultury i języka narodowości żyjących na terytorium Węgier – stworzonych przez człowieka oraz zasobów naturalnych Kotliny Karpackiej.

Przyjmujemy odpowiedzialność za naszych potomnych, dlatego roztropnie korzystamy z zasobów materialnych, duchowych i naturalnych, aby chronić warunki życia pokoleń, które przyjdą po nas.

Jesteśmy przeświadczeni, że nasza kultura narodowa stanowi bogaty wkład do różnorodnej jedności europejskiej.

Szanujemy wolność i kulturę innych narodów, dążymy do współpracy ze wszystkimi narodami świata.

Uznajemy, że podstawą bytu ludzkiego jest ludzka godność.

Uznajemy, że wolność jednostki może się realizować jedynie we współdziałaniu z innymi.

Uznajemy, że najważniejsze ramy naszej koegzystencji stanowią rodzina i naród, a podstawowe wartości naszego współbywania to wierność, wiara i miłość.

Uznajemy, że podstawą siły wspólnoty i godności każdego człowieka jest praca, dzieło ducha ludzkiego.

Uznajemy za swoją powinność niesienie pomocy osobom potrzebującym i biednym.

Uznajemy, że wspólnym celem obywateli i państwa jest zapewnienie dobrobytu, bezpieczeństwa, porządku, sprawiedliwości i wolności.

Uznajemy, że rządy ludu istnieją tylko tam, gdzie państwo służy swym obywatelom, a także sprawiedliwie, bez nadużyć i stronniczości, kieruje ich sprawami.

Z szacunkiem odnosimy się do zdobyczy naszej historycznej konstytucji oraz do Świętej Korony, która ucieleśnia konstytucyjną ciągłość państwowości Węgier i jedność narodu.

Nie uznajemy zawieszenia naszej historycznej konstytucji wskutek obcych okupacji. Zaprzeczamy przedawnieniu nieludzkich zbrodni popełnionych przeciwko narodowi węgierskiemu i jego obywatelom w okresie panowania dyktatury narodowosocjalistycznej i komunistycznej.

Nie uznajemy komunistycznej konstytucji z 1949 roku, ponieważ stanowiła ona podstawę panowania tyranii, dlatego ogłaszamy jej nieważność.

Zgadza się z deputowanymi pierwszego wolnego Zgromadzenia Krajowego, którzy w swej pierwszej rezolucji oświadczyli, że nasza obecna wolność poczęła się z rewolucji 1956 roku.

Przywrócenie państwowej suwerenności naszej ojczyzny, utraconej 19 marca 1944 roku, datujemy od 2 maja 1990 roku, od ukształtowania się pierwszego wyłonionego w wolnych wyborach przedstawicielstwa narodu. Dzień ten uważamy za początek nowej demokracji i nowego ładu konstytucyjnego w naszym kraju.

Wyznajemy, że po prowadzących do kryzysu moralnego dziesięcioleciach XX wieku mamy nieodpartą potrzebę duchowej i intelektualnej odnowy.

Wierzimy we wspólnie kształtowaną przyszłość, w poczucie misji młodych pokoleń. Wierzimy, że nasze dzieci i wnuki swym talentem, swą wytrwałością i siłą ducha znów uczynią Węgry wielkimi.

Nasza Ustawa Zasadnicza jest podstawą naszego porządku prawnego: jest to przymierze pomiędzy Węgrami z przeszłości, teraźniejszymi i przyszłymi. Są to żywe ramy wyrażające wolę narodu, formę, w której pragniemy żyć.

My, obywatele Węgier, jesteśmy gotowi do tego, by ład naszego kraju oprzeć na wspólnej pracy narodu.

FUNDAMENTY³³

³³W oryg. „Alapvetés”.

Artykuł A

Nazwa naszej OJCZYZNY – Węgry.

Artykuł B

1. Węgry są niepodległym, demokratycznym państwem prawa.
2. Formą państwa węgierskiego jest republika.
3. Źródłem władzy publicznej jest naród.
4. Naród sprawuje władzę za pośrednictwem wybranych przez siebie przedstawicieli, a w wyjątkowych przypadkach – bezpośrednio.

Artykuł C

1. Funkcjonowanie państwa węgierskiego opiera się na zasadzie podziału władz.
2. Niczyja działalność nie może zmierzać do zdobycia i sprawowania władzy siłą, ani do jej wyłącznego posiadania. Każdy ma prawo i obowiązek wystąpić na drodze prawnej przeciw takim dążeniom.
3. Państwo jest uprawnione do stosowania przymusu w celu egzekwowania Ustawy Zasadniczej i przepisów prawa.

Artykuł D

Węgry, mając na uwadze spistość jednolitego narodu węgierskiego, ponoszą odpowiedzialność za los Węgrów żyjących poza granicami kraju, wspomagają przetrwanie i rozwój ich wspólnot, popierają ich dążenia do zachowania węgierskości, realizację ich praw indywidualnych i wspólnotowych, ich pomyślność na rodzimej ziemi, a także stymulują ich współpracę wzajemną oraz ich współpracę z rodakami w kraju.

Artykuł E

1. Węgry współdziałają w tworzeniu jedności europejskiej w interesie urzeczywistnienia wolności, dobrobytu i bezpieczeństwa narodów europejskich.
2. Węgry, uczestnicząc w Unii Europejskiej jako państwo członkowskie, w stopniu zapewniającym korzystanie z praw i wypełnianie zobowiązań, mogą – wspólnie z innymi państwami członkowskimi – sprawować niektóre ze swych konstytucyjnych uprawnień za pośrednictwem instytucji Unii Europejskiej.
3. Prawo Unii Europejskiej – w zakresie określonym w ust. 2 – może ustanowić powszechnie obowiązującą regułę postępowania.

4. Do uchwalenia upoważnienia, uznającego wiążący charakter umowy międzynarodowej – określonej w ust. 2 – niezbędna jest większość dwóch trzecich głosów członków Zgromadzenia Krajowego.

Artykuł F

1. Stolicą Węgier jest Budapeszt.
2. Terytorium Węgier dzieli się na województwa, miasta i gminy. W miastach mogą być tworzone dzielnice.

Artykuł G

1. Dziecko obywatela węgierskiego od momentu narodzin jest obywatelem węgierskim. Inne przypadki zaistnienia lub nabycia obywatelstwa węgierskiego określa ustawa organiczna³⁴.
2. Węgry chronią swoich obywateli.
3. Nikogo nie można pozbawić obywatelstwa węgierskiego nabytego poprzez urodzenie bądź na drodze prawnej.
4. Szczegółowe przepisy dotyczące obywatelstwa określa ustawa organiczna.

Artykuł H

1. Językiem urzędowym na Węgrzech jest język węgierski.
2. Węgry chronią język węgierski.
3. Węgry chronią węgierski język migowy jako część kultury węgierskiej.

Artykuł I

1. Godłem Węgier jest wizerunek podzielonej pionowo na dwie połowy tarczy o zaostrej podstawie. Lewe jej pole jest podzielone siedmioma cięciami tworzącymi osiem poziomych czerwonych i srebrnych pasów. W prawym, czerwonym polu, na środkowej, wystającej części potrójnego pagórka znajduje się złota korona, na której widnieje podwójny srebrny krzyż. Na wierzchołku tarczy spoczywa węgierska Święta Korona.
2. Flaga Węgier składa się z trzech poziomych pasów, równej szerokości o następujących – patrząc od góry – barwach: czerwonej, białej i zielonej; czerwień symbolizuje siłę, biel – wierność, zielon – nadzieję.

³⁴W oryg. „sarkalatos törvény”; patrz: art. T ust. 4.

3. Hymnem Węgier jest wiersz Ferenc Kólcseya *Hymn*, z muzyką Ferenc Erkel.
4. Godło i flaga mogą również występować w innych, historycznie ukształtowanych formach. Szczegółowe zasady posługiwania się godłem i flagą, a także odznaczenia państwowe określa ustawa organiczna.

Artykuł J

1. Węgierskie święta narodowe:
 - a) 15 marca – upamiętniające rewolucję i walkę o wolność w latach 1848/1849;
 - b) 20 sierpnia – upamiętniające utworzenie państwa węgierskiego oraz jego założyciela, króla Świętego Stefana;
 - c) 23 października – upamiętniające rewolucję i walkę o wolność w 1956 roku.
2. Oficjalnym świętem narodowym jest dzień 20 sierpnia.

Artykuł K

Oficjalną walutą Węgier jest forint.

Artykuł L

1. Węgry chronią instytucję małżeństwa jako dobrowolną wspólnotę życiową kobiety i mężczyzny, a także rodzinę jako podstawę przetrwania narodu.
2. Węgry popierają rodzicielstwo.
3. Ochronę rodzin określa ustawa organiczna.

Artykuł M

1. Gospodarka Węgier opiera się na pracy będącej źródłem wartości oraz na wolnej przedsiębiorczości.
2. Węgry zapewniają warunki uczciwej konkurencji gospodarczej. Węgry występują przeciwko monopolistycznym nadużyciom i bronią praw konsumentów.

Artykuł N

1. Węgry realizują zasadę zrównoważonej, przejrzystej i stabilnej gospodarki oraz polityki budżetowej.

2. Odpowiedzialność za realizację zasady określonej w ust. 1 spoczywa przede wszystkim na Zgromadzeniu Krajowym i Rządzie.
3. Trybunał Konstytucyjny, sądy, samorządy terytorialne oraz inne organy państwowe w trakcie wypełniania swych zadań zobowiązane są do przestrzegania zasady zawartej w ust. 1.

Artykuł O

Każdy jest odpowiedzialny za siebie i jest zobowiązany do współuczestnictwa – w miarę swych zdolności i możliwości – w realizacji zadań państwowych oraz wspólnotowych.

Artykuł P

Zasoby naturalne, w szczególności ziemia uprawna, lasy i zasoby wodne, różnorodne bogactwa biologiczne, w szczególności rodzime gatunki flory i fauny, a także wartości kulturalne tworzą wspólne, narodowe dziedzictwo, którego ochrona, utrzymywanie i zachowanie dla przyszłych pokoleń jest obowiązkiem państwa i każdego obywatela.

Artykuł Q

1. Węgry dążą do współpracy ze wszystkimi narodami i krajami świata, mając na uwadze zbudowanie i zachowanie pokoju, bezpieczeństwa oraz stabilnego rozwoju ludzkości.
2. Węgry zapewniają zgodność prawa węgierskiego z prawem międzynarodowym, w imię wypełnienia zobowiązań wynikających z prawa międzynarodowego.
3. Węgry przyjmują powszechnie uznane reguły prawa międzynarodowego. Inne źródła prawa międzynarodowego stają się częścią węgierskiego systemu prawnego z chwilą ogłoszenia ich w akcie normatywnym.

Artykuł R

1. Ustawa Zasadnicza jest podstawą systemu prawnego Węgier.
2. Ustawa Zasadnicza i przepisy prawa obowiązują wszystkich.
3. Przepisy Ustawy Zasadniczej należy interpretować zgodnie z ich celami, określonymi w narodowym wyznaniu wiary zawartym w Ustawie Zasadniczej oraz zdobyczami naszej historycznej konstytucji.

Artykuł S

1. Wniosek o przyjęcie nowej Ustawy Zasadniczej, bądź zmiany obowiązującej, może zgłosić Prezydent Republiki, Rząd, komisja Zgromadzenia Krajowego lub członek Zgromadzenia.
2. Przyjęcie lub zmianę Ustawy Zasadniczej Zgromadzenie uchwała większością 2/3 głosów ogólnej liczby członków.
3. Ustawę Zasadniczą, bądź zmianę Ustawy Zasadniczej, podpisuje Przewodniczący Zgromadzenia Krajowego i przekazuje Prezydentowi Republiki. Prezydent Republiki podpisuje Ustawę Zasadniczą lub zmianę Ustawy Zasadniczej w ciągu pięciu dni od jej otrzymania i zarządza jej ogłoszenie w dzienniku urzędowym.
4. Ogłoszenie zmiany Ustawy Zasadniczej zawiera tytuł, numer modyfikacji i datę dzienną ogłoszenia.

Artykuł T³⁵

1. Powszechnie obowiązującą regułą postępowania może powołać do życia akt normatywny, określony w Ustawie Zasadniczej, wydany przez upoważniony do stanowienia prawa organ oraz ogłoszony w dzienniku urzędowym. Ustawa organiczna może również określać w inny sposób zasady ogłaszania rozporządzeń organów samorządowych i aktów normatywnych tworzonych w warunkach szczególnego porządku prawnego.
2. Aktami normatywnymi są: ustawa, rozporządzenie Rządu, rozporządzenie Premiera, rozporządzenie ministrów, rozporządzenie Prezesa Węgierskiego Banku Narodowego, rozporządzenie kierowników autonomicznych organów regulacyjnych, rozporządzenie samorządowe. Aktem normatywnym jest także rozporządzenie Rady Obrony Kraju wydane w czasie stanu nadzwyczajnego oraz rozporządzenie Prezydenta Republiki wydane w czasie stanu wyjątkowego.
3. Akt normatywny nie może być sprzeczny z Ustawą Zasadniczą.
4. Ustawa organiczna³⁶ to akt Zgromadzenia Krajowego, do którego uchwalenia lub zmiany wymagana jest większość 2/3 głosów deputowanych uczestniczących w głosowaniu.

³⁵ Niniejszy artykuł, definiując źródła prawa węgierskiego, nie wprowadza rozróżnień między aktami normatywnymi władzy wykonawczej, wszystkie je określając mianem „rendelet”. Odpowiednikiem tego terminu w języku polskim jest zarówno dekret, rozporządzenie, jak i zarządzenie. W niniejszym tłumaczeniu (w przeciwieństwie do tłumaczenia opublikowanej przez nas Konstytucji Republiki Węgierskiej z 18 sierpnia 1949 roku) nie dokonaliśmy rozróżnień z uwagi na rangę organów je wydających, i jednolicie posługujemy się terminem „rozporządzenie”.

³⁶ W oryg. „sarkalatos törvény” – w dosłownym tłumaczeniu „ustawa szczególna”.

WOLNOŚĆ I ODPOWIEDZIALNOŚĆ

Artykuł I

1. Należy szanować podstawowe – nienaruszalne i niezbywalne prawa CZŁOWIEKA. Ich ochrona jest pierwszorzędnym obowiązkiem państwa.
2. Węgry uznają prawa podstawowe jednostek oraz wspólnot.
3. Przepisy dotyczące podstawowych praw i obowiązków określa ustawa organiczna. Prawa podstawowe mogą być ograniczone wyłącznie w stopniu bezwzględnie koniecznym i jedynie z uwagi na potrzebę realizacji innego prawa podstawowego, bądź obrony wartości konstytucyjnych – z poszanowaniem istoty treści tego prawa oraz proporcjonalnie do celu, który ma być osiągnięty.
4. Do podmiotów prawa powołanych do życia ustawą mają zastosowanie te same podstawowe prawa oraz obowiązki, które ze swej natury odnoszą się do osób fizycznych.

Artykuł II

Godność ludzka jest nienaruszalna. Każdy człowiek ma prawo do życia i poszanowania ludzkiej godności; życie zarodka ludzkiego, poczynawszy od poczęcia, podlega ochronie.

Artykuł III

1. Nikt nie może być poddany torturom ani nieludzkiemu, poniżającemu traktowaniu, karaniu lub przetrzymywaniu. Zabroniony jest handel ludźmi.
2. Zabronione jest poddawanie człowieka eksperymentom medycznym lub naukowym bez powiadomienia go o tym oraz uzyskania jego dobrowolnie wyrażonej zgody.
3. Zabronione są praktyki ukierunkowane na uszlachetnianie gatunku ludzkiego; zakazuje się wykorzystywania ciała człowieka lub jego części w celach handlowych, jak również klonowania ludzi.

Artykuł IV

1. Każdy ma prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego.
2. Nikt nie może być pozbawiony wolności z innych powodów niż określone prawem i w trybie przez nie określonym. Faktyczne, dożywotnie pozbawienie wolności może być orzeczone tylko w wypadku brutalnego przestępstwa popełnionego z premedytacją.

3. Osoba podejrzana o popełnienie przestępstwa i zatrzymana powinna być w możliwie najkrótszym czasie zwolniona albo postawiona przed sądem. Sąd obowiązany jest do przesłuchania postawionej przed nim osoby oraz do niezwłocznego wydania postanowienia, wraz z pisemnym uzasadnieniem, o jej zwolnieniu bądź zatrzymaniu w areszcie.
4. Każdy bezprawnie lub bezpodstawnie pozbawiony wolności ma prawo do odszkodowania.

Artykuł V

Każdemu, zgodnie z prawem, przysługuje uprawnienie do odparcia bezprawnego, bezpośrednio zagrażającego ataku skierowanego wobec niego lub jego własności.

Artykuł VI

1. Każdy ma prawo do poszanowania przez innych jego życia osobistego oraz rodzinnego, miru domowego, kontaktów osobistych i dobrego imienia.
2. Każdy ma prawo do ochrony swoich danych osobowych oraz do poznania i rozpowszechniania danych dotyczących dobra wspólnego.
3. Przestrzeganie prawa do ochrony danych osobowych oraz do poznania i rozpowszechniania danych dotyczących dobra wspólnego nadzoruje niezależny urząd powołany ustawą organiczną.

Artykuł VII

1. Każdy ma prawo do wolności przekonań, sumienia i wyznania. Prawo to zawiera w sobie wolność wyboru bądź zmiany religii, tudzież innych przekonań, a także wolność ich głoszenia bądź nieujawniania, praktykowania lub nauczania swojej religii lub innych przekonań poprzez religijne rytuały lub inne zachowania.
2. Państwo i Kościoły funkcjonują rozdzielnie. Kościoły są autonomiczne. Państwo współdziała z Kościołami w interesie realizacji celów publicznych.
3. Szczegółowe przepisy odnoszące się do Kościołów określa ustawa organiczna.

Artykuł VIII

1. Każdy ma prawo do pokojowych zgromadzeń.

2. Każdy ma prawo do zakładania organizacji oraz do wstępowania do nich.
3. Partie mogą się swobodnie tworzyć i działać zgodnie z prawem o stowarzyszeniach. Partie współdziałają w kształtowaniu i wyrażaniu woli ludu. Partie nie mogą bezpośrednio sprawować władzy publicznej.
4. Szczegółowe przepisy odnoszące się do funkcjonowania i finansowania partii politycznych określa ustawa organiczna.
5. Związki zawodowe i inne organizacje społeczne mogą powstawać i swobodnie działać na podstawie ustawy o stowarzyszeniach.

Artykuł IX

1. Każdy ma prawo do swobodnego głoszenia swych poglądów.
2. Węgry uznają i chronią wolność prasy oraz jej różnorodność, zapewniają także warunki swobodnej komunikacji niezbędnej do kształtowania się demokratycznej opinii publicznej.
3. Szczegółowe przepisy dotyczące wolności prasy oraz organu nadzoru nad mediami, prasą i rynkiem informacyjnym określa ustawa organiczna.

Artykuł X

1. Węgry zapewniają wolność badań naukowych i twórczości artystycznej, a także – w interesie zdobywania przez społeczeństwo wiedzy na możliwie najwyższym poziomie – wolność uczenia się oraz, w ramach określonych przez ustawę, wolność nauczania.
2. Państwo nie jest uprawnione do decydowania w kwestiach prawdy naukowej; do oceny badań naukowych uprawnieni są wyłącznie naukowcy.
3. Węgry chronią wolność naukową Węgierskiej Akademii Nauk i wolność artystyczną Węgierskiej Akademii Sztuki. Instytucje szkolnictwa wyższego są autonomiczne w zakresie treści i metod badań naukowych oraz kształcenia; ich organizację oraz zarządzanie finansami określa ustawa.

Artykuł XI

1. Każdy obywatel węgierski ma prawo do zdobywania wykształcenia.
2. Węgry gwarantują to prawo poprzez upowszechnienie publicznej oświaty, poprzez bezpłatną i obowiązkową edukację stopnia

podstawowego, bezpłatną i powszechnie dostępną edukację średniego stopnia oraz poprzez dostępną dla każdego, stosownie do zdolności indywidualnych, edukację na poziomie wyższym, a także poprzez określone prawem wsparcie materialne osób kształcących się.

Artykuł XII

1. Każdy ma prawo do wolnego wyboru pracy i zajęcia, jak również do podejmowania działalności gospodarczej. Każdy zobowiązany jest do wzbogacania społeczeństwa owocami swej pracy, stosownie do swych kwalifikacji i możliwości.
2. Węgry dążą do stworzenia warunków, aby każdy człowiek zdolny do pracy i chcący podjąć zatrudnienie, mógł pracować.

Artykuł XIII

1. Każdy ma prawo do własności i do dziedziczenia. Własność wiąże się z odpowiedzialnością społeczną.
2. Wywłaszczenie może mieć miejsce tylko w sytuacji wyjątkowej i w interesie publicznym – w przypadkach i przy użyciu metod określonych prawem – za pełnym, bezwarunkowym i bezzwłocznym odszkodowaniem.

Artykuł XIV

1. Obywatel węgierski nie może zostać wydalony z terytorium Węgier i może w dowolnej chwili powrócić do kraju z zagranicy. Cudzoziemiec przebywający na terytorium Węgier może być deportowany wyłącznie na podstawie decyzji zgodnej z prawem. Zbiorowa deportacja jest zabroniona.
2. Nikt nie może być deportowany do państwa albo przekazany państwu, w którym grozi mu niebezpieczeństwo kary śmierci, w którym może być poddany torturom, nieludzkiemu traktowaniu bądź nieludzkiej karze.
3. Węgry udzielają azylu osobom nie będącym obywatelami węgierskimi na ich prośbę, w sytuacji gdy ani kraj ich pochodzenia, ani inny kraj nie udzielił im pomocy, które w kraju ojczystym bądź w kraju stałego pobytu są prześladowane z powodów rasowych, przynależności narodowej, przynależności do określonej grupy społecznej, przekonań religijnych lub politycznych, a także tym osobom, których obawy przed takim prześladowaniem są zasadne.

Artykuł XV

1. Wszyscy są równi wobec prawa. Każdy człowiek posiada zdolność prawną.
2. Węgry gwarantują każdemu podstawowe prawa bez względu na rasę, kolor skóry, płeć, niepełnosprawność, język, wyznanie religijne, polityczne bądź inne poglądy, pochodzenie narodowe bądź społeczne, sytuację związaną z majątkiem, urodzeniem lub inne cechy.
3. Kobiety i mężczyźni mają równe prawa.
4. Węgry specjalnymi działaniami wspomagają realizację równości szans.
5. Węgry specjalnymi działaniami chronią dzieci, kobiety, osoby starsze oraz osoby niepełnosprawne.

Artykuł XVI

1. Każde dziecko ma prawo do ochrony i opieki niezbędnej dla jego prawidłowego rozwoju: fizycznego, umysłowego i moralnego.
2. Rodzice mają prawo do wyboru formy wychowania, które uznają za właściwe dla swych dzieci.
3. Rodzice zobowiązani są do opieki nad swymi niepełnoletnimi dziećmi. Zobowiązanie to obejmuje zapewnienie dzieciom edukacji.
4. Pełnoletnie dzieci zobowiązane są do opieki nad rodzicami, którzy opieki tej wymagają.

Artykuł XVII

1. Pracownicy i pracodawcy współdziałają ze sobą, mając na względzie zabezpieczenie miejsc pracy, podtrzymywanie rozwoju gospodarki narodowej oraz inne cele społeczne.
2. Pracownicy, pracodawcy a także ich organizacje związkowe mają ustawowe prawo do tego, by prowadzić ze sobą negocjacje, zawierać na ich podstawie umowy zbiorowe, występować wspólnie w obronie swych interesów lub organizować strajk.
3. Każdy pracownik ma prawo do warunków pracy respektujących jego zdrowie, bezpieczeństwo i godność.
4. Każdy pracownik ma prawo do codziennego i cotygodniowego wypoczynku, jak również do corocznego, płatnego urlopu wypoczynkowego.

Artykuł XVIII

1. Zatrudnianie dzieci – z wyjątkiem przypadków określonych prawem, gdy nie zagraża to ich rozwojowi fizycznemu, umysłowemu i moralnemu – jest zabronione.
2. Węgry za pomocą specjalnych działań zapewniają młodzieży i rodzicom ochronę w miejscu pracy.

Artykuł XIX

1. Węgry dążą do tego, aby każdemu swojemu obywatelowi zapewnić bezpieczeństwo socjalne. Każdy obywatel węgierski jest uprawniony do określonego prawem wsparcia w przypadku macierzyństwa, choroby, inwalidztwa, wdowieństwa, sieroctwa oraz niezawinionego przez siebie bezrobocia.
2. Węgry zapewniają bezpieczeństwo socjalne w przypadkach określonych w ust. 1 oraz w przypadku innych potrzebujących za pośrednictwem systemu instytucji socjalnych i odpowiednich środków.
3. Ustawa może określać charakter i zakres świadczeń socjalnych, mając na względzie użyteczność działań realizowanych na rzecz wspólnoty przez osoby starające się o świadczenia socjalne.
4. Węgry wspomagają zabezpieczenie życiowe osób starszych poprzez utrzymywanie jednolitego, państwowego – opartego na solidarności społecznej – systemu emerytalnego oraz poprzez umożliwienie działalności dobrowolnie tworzonych instytucji opieki socjalnej. Ustawa określa uprawnienia do państwowej emerytury przy uwzględnieniu wymogu szczególnej ochrony kobiet.

Artykuł XX

1. Każdy ma prawo do zdrowia fizycznego i psychicznego.
2. Prawo ujęte w ust. 1 Węgry zapewniają poprzez gospodarkę rolną wolną od organizmów genetycznie modyfikowanych, zapewnienie dostępu do zdrowej żywności i wody pitnej, organizację bezpieczeństwa i higieny pracy oraz opieki zdrowotnej, wspieranie uprawiania sportu i regularnych ćwiczeń fizycznych, a także poprzez ochronę środowiska.

Artykuł XXI

1. Węgry uznają i wcielają w życie prawo każdego do zdrowego środowiska.

2. Kto powoduje szkodę w środowisku, zobowiązany jest – zgodnie z prawem – do jej naprawienia bądź do pokrycia kosztów przywrócenia stanu poprzedniego.
3. Przywóz i składowanie na terytorium Węgier odpadów zanieczyszczających środowisko jest zabronione.

Artykuł XXII

Węgry dążą do tego, by zapewnić wszystkim godne warunki mieszkaniowe oraz dostęp do usług publicznych.

Artykuł XXIII

1. Każdy pełnoletni obywatel węgierski ma prawo wybierać i być wybieranym w wyborach do Zgromadzenia Narodowego, do samorządów terytorialnych oraz wyborach burmistrza, a także w wyborach deputowanych do Parlamentu Europejskiego.
2. Każdy pełnoletni obywatel innego państwa, należącego do Unii Europejskiej, zamieszkały na Węgrzech, ma prawo wybierać i być wybieranym w wyborach przedstawicieli do samorządów terytorialnych oraz burmistrzów, a także w wyborach deputowanych do Parlamentu Europejskiego.
3. Każda osoba pełnoletnia posiadająca status uchodźcy, imigranta bądź osiedleńca na Węgrzech ma prawo głosu w wyborach do samorządów terytorialnych i w wyborach burmistrzów.
4. Ustawa organiczna może wiązać czynne prawo wyborcze lub jego zakres z miejscem zamieszkania na Węgrzech, zaś bierne prawo wyborcze z innymi warunkami.
5. W wyborach burmistrzów i w wyborach do samorządów terytorialnych wyborca może brać udział w miejscu swego zamieszkania lub w miejscu zadeklarowanego pobytu. Wyborca może korzystać z prawa wyborczego w miejscu zamieszkania albo w miejscu zadeklarowanego pobytu³⁷.
6. Nie korzysta z prawa wyborczego osoba, która została go pozbawiona przez sąd z powodu popełnienia czynu karalnego lub z powodu ograniczenia poczytalności. Wybrany nie może być obywatel innego państwa należącego do Unii Europejskiej, zamieszkały na Węgrzech, jeśli na podstawie przepisów prawa obowiązującego w państwie obywatelstwa, wyrokiem sądu bądź

³⁷ Powtórne wymienienie uprawnień wyborcy zawiera tekst oryginału.

decyzji administracyjnej odpowiednich władz tego państwa został on pozbawiony prawa wyborczego.

7. W ogólnokrajowym referendum ma prawo brać udział każdy, kto posiada czynne prawo wyborcze w wyborach do Zgromadzenia Krajowego. W referendum lokalnym ma prawo brać udział każdy, kto posiada czynne prawo wyborcze w wyborach do samorządu terytorialnego oraz w wyborach burmistrzów.
8. Każdy obywatel węgierski ma prawo pełnić urząd publiczny stosownie do umiejętności, wykształcenia i wiedzy fachowej. Urzędy publiczne, których nie może sprawować członek lub funkcjonariusz partii politycznej określają przepisy szczegółowe.

Artykuł XXIV

1. Każdy ma prawo, by jego sprawy – bez ingerencji władz – mogły być rozpatrzone bezstronnie, uczciwie i w rozsądnym terminie. Organy władzy zobowiązane są do uzasadnienia swej decyzji zgodnie z przepisami prawa.
2. Każdy ma prawo, w granicach określonych prawem, do zadośćuczynienia za szkodę, jakiej doznał w wyniku bezprawnego postępowania organów władzy.

Artykuł XXV

Każdy ma prawo do tego, by indywidualnie bądź wspólnie z innymi zwracać się do dowolnego organu władzy publicznej z pisemnymi prośbami, skargami lub postulatami.

Artykuł XXVI

Państwo, mając na uwadze sprawne funkcjonowanie, podnoszenie poziomu usług publicznych, zwiększenie przejrzystości spraw publicznych oraz realizację zasady równości szans, dąży do stosowania najnowszych rozwiązań technologicznych i osiągnięć naukowych.

Artykuł XXVII

1. Każdy, kto legalnie przebywa na terytorium Węgier, ma prawo do swobodnego poruszania się i swobodnego wyboru miejsca pobytu.
2. Każdy obywatel węgierski ma prawo do opieki ze strony Węgier podczas swego pobytu za granicą.

Artykuł XXVIII

1. Każdy ma prawo do tego, by wniesione przeciwko niemu oskarżenie oraz jego uprawnienia i zobowiązania były rozpatrzone w uczciwym, jawnym procesie oraz w rozsądnym terminie, przez niezależny i bezstronny sąd powołany w ustawowym trybie.
2. Nikt nie może być uznany za winnego, dopóki jego odpowiedzialność karna nie zostanie stwierdzona prawomocnym wyrokiem sądu.
3. Osoba, przeciwko której toczy się postępowanie karne, ma prawo do obrony na każdym jego etapie. obrońca nie może być pociągnięty do odpowiedzialności za poglądy wyrażane w trakcie wykonywania czynności obrończych.
4. Nikt nie może być uznany za winnego i skazany za czyn, który w momencie jego popełnienia nie był uznany za czyn karalny przez prawo węgierskie bądź – w zakresie określonym przez umowę międzynarodową lub akt normatywny Unii Europejskiej – przez prawo innego państwa.
5. Ustęp 4 nie wyklucza pociągnięcia do odpowiedzialności karnej i skazania za czyn, który w momencie jego popełnienia był wedle powszechnie uznanych zasad prawa międzynarodowego czynem karalnym.
6. Z wyłączeniem przypadków nadzwyczajnych, określonych w ustawie, nikt nie może być pociągnięty do odpowiedzialności karnej ani skazany za popełnienie czynu karalnego, za którego popełnienie został już na Węgrzech albo – w przypadkach określonych przez umowę międzynarodową bądź przez akt normatywny Unii Europejskiej – w innym państwie prawomocnie uniewinniony albo skazany.
7. Każdy ma prawo do korzystania z środków prawnych przeciw wyrokom sądowym, decyzjom władz lub organów administracji publicznej, jeżeli naruszają jego prawa lub interes prawny.

Artykuł XXIX

1. Narodowości żyjące na Węgrzech współtworzą państwo. Każdy obywatel węgierski, niezależnie od przynależności narodowościowej, ma prawo do swobodnego wyrażania i zachowania swej tożsamości. Narodowości żyjące na Węgrzech mają prawo do używania języka ojczystego, do używania we własnym języku

nazwisk oraz nazw indywidualnych i zbiorowych, do kultywowania własnej kultury i do oświaty w języku ojczystym.

2. Narodowości żyjące na Węgrzech mogą tworzyć samorządy lokalne i krajowe.
3. Szczegółowe zasady odnoszące się do praw narodowości żyjących na Węgrzech, jak również zasady wyborów ich samorządów lokalnych i krajowych określa ustawa organiczna.

Artykuł XXX

1. Stosownie do swych możliwości, do swego udziału w gospodarce, każdy uczestniczy w zaspokajaniu wspólnych potrzeb społecznych.
2. W przypadku osób wychowujących dzieci, dokonując oceny ich udziału w zaspokajaniu potrzeb społecznych, należy uwzględnić koszty wychowywania dzieci.

Artykuł XXXI

1. Każdy obywatel węgierski jest zobowiązany do obrony ojczyzny.
2. Węgry utrzymują system ochotniczej, rezerwowej obrony narodowej.
3. Podczas stanu wyjątkowego lub wówczas, gdy postanowi o tym Zgromadzenie Krajowe, pełnoletni mężczyzna, posiadający obywatelstwo węgierskie i zamieszkały na Węgrzech winien pełnić służbę wojskową. Jeśli obowiązek służby wojskowej nie daje się pogodzić z przekonaniem wynikającym z sumienia, zastępuje się ją służbą niewymagającą używania broni. Formy pełnienia służby wojskowej i odnoszące się do niej przepisy szczegółowe określa ustawa organiczna.
4. Na okres stanu wyjątkowego, pełnoletni obywatele węgierscy zamieszkali na Węgrzech mogą zostać zobowiązani – zgodnie z przepisami ustawy organicznej – do pracy na rzecz obrony narodowej.
5. W celu wykonania zadań na rzecz obrony narodowej oraz obrony przed skutkami katastrof żywiołowych, pełnoletni obywatele węgierscy zamieszkali na Węgrzech mogą zostać zobowiązani – zgodnie z przepisami ustawy organicznej – do obrony cywilnej.
6. W celu wykonania zadań na rzecz obrony narodowej i obrony przed skutkami katastrof, każdy – zgodnie z przepisami ustawy organicznej – może być zobowiązany do świadczeń materialnych i finansowych.

PAŃSTWO

ZGROMADZENIE KRAJOWE

Artykuł 1

1. Na WĘGRZECH najważniejszym organem władzy przedstawicielskiej narodu jest Zgromadzenie Krajowe.
2. Zgromadzenie Krajowe:
 - a) uchwała³⁸ i zmienia Ustawę Zasadniczą Węgier;
 - b) uchwała ustawy;
 - c) przyjmuje centralny budżet państwa i zatwierdza jego wykonanie;
 - d) w ramach swoich uprawnień, wyraża zgodę na uznanie za prawnie wiążące umowy międzynarodowe;
 - e) wybiera Prezydenta Republiki, członków i przewodniczącego Trybunału Konstytucyjnego, Prezesa Sądu Najwyższego, Prokuratora Generalnego, Rzecznika Praw Podstawowych i jego zastępców oraz Prezesa Państwowej Izby Obrachunkowej;
 - f) wybiera Premiera oraz udziela wotum zaufania wobec Rządu;
 - g) rozwiązuje rady samorządowe działające niezgodnie z Ustawą Zasadniczą;
 - h) decyduje o ogłoszeniu stanu wojennego i zawarciu pokoju;
 - i) decyduje o wprowadzeniu nadzwyczajnego porządku prawnego i decyduje o udziale w operacjach wojskowych;
 - j) ogłasza amnestię;
 - k) wykonuje inne obowiązki i uprawnienia określone Ustawą Zasadniczą i innymi ustawami.

Artykuł 2

1. Obywatele mający prawa wyborcze wybierają deputowanych do Zgromadzenia Krajowego w powszechnych i równych wyborach, w głosowaniu bezpośrednim i tajnym, w sposób określony w ustawie organicznej, zapewniający wyborcom wyrażenie ich wolnej woli.
2. Udział narodowości żyjących na Węgrzech w pracy Zgromadzenia Krajowego określa ustawa organiczna.
3. Wybory do Zgromadzenia Krajowego – z wyjątkiem tych, do których dochodzi w następstwie rozwiązania albo samorozwiązania się Zgromadzenia – winny być przeprowadzone w kwietniu bądź w maju czwartego roku, następującego po wyborze poprzedniego Zgromadzenia Krajowego.

³⁸W oryg. „megalkot”, dosłownie „tworzy”.

Artykuł 3

1. Kadencja Zgromadzenia Krajowego rozpoczyna się z dniem zebrania się Zgromadzenia na pierwsze posiedzenie i trwa do pierwszego posiedzenia następnego Zgromadzenia. Pierwsze posiedzenie zwołuje Prezydent Republiki w ciągu trzydziestu dni od dnia wyborów.
2. Zgromadzenie Krajowe może podjąć uchwałę o skróceniu swej kadencji.
3. Prezydent Republiki może rozwiązać Zgromadzenie Krajowe, ogłaszając jednocześnie nowe wybory, gdy:
 - a) w przypadku zakończenia misji Rządu, gdy Zgromadzenie nie wybierze w ciągu czterdziestu dni, licząc od dnia złożenia przez Prezydenta pierwszej propozycji osoby zaproponowanej na urząd Premiera; lub
 - b) Zgromadzenie nie przyjmie do 31 marca centralnego budżetu państwa na dany rok.
4. Przed rozwiązaniem Zgromadzenia Krajowego Prezydent Republiki zobowiązany jest zasięgnąć opinii Premiera, Przewodniczącego Zgromadzenia oraz przewodniczących klubów parlamentarnych.
5. Prezydent Republiki może skorzystać z uprawnienia określonego w ust. 3 pkt a) do dnia wyboru Premiera przez Zgromadzenie. Prezydent może skorzystać z uprawnienia określonego w ust. 3 pkt b) do dnia uchwalenia centralnego budżetu państwa przez Zgromadzenie Krajowe.
6. Nowe Zgromadzenie Krajowe powinno być wybrane w ciągu dziewięćdziesięciu dni, licząc od dnia rozwiązania bądź samorozwiązania się Zgromadzenia.

Artykuł 4

1. Deputowani do Zgromadzenia Krajowego mają równe prawa i obowiązki, działają w interesie publicznym i w swej działalności są suwerenni.
2. Deputowanemu do Zgromadzenia Krajowego przysługuje immunitet i uposażenie gwarantujące jego niezależność. Funkcje publiczne, których deputowany do Zgromadzenia Krajowego nie może pełnić, a także inne przypadki niepołączalności mandatu deputowanego ze sprawowaniem funkcji publicznych określa ustawa organiczna.

3. Mandat deputowanego do Zgromadzenia Krajowego wygasa:
 - a) z końcem kadencji Zgromadzenia Krajowego;
 - b) ze śmiercią deputowanego;
 - c) po stwierdzeniu zaistnienia kolizji z inną pełnioną przez niego funkcją publiczną;
 - d) z rezygnacją deputowanego;
 - e) gdy przestały występować warunki konieczne do jego wyboru na deputowanego;
 - f) gdy przez rok nie bierze on udziału w pracy parlamentarnej.
4. O stwierdzeniu braku koniecznych warunków do wyboru deputowanego do Zgromadzenia Krajowego, o ogłoszeniu niezgodności mandatu deputowanego z pełnioną przez deputowanego funkcją publiczną, a także o ustaleniu, że deputowany przez rok nie brał udziału w pracach Zgromadzenia Krajowego decyduje Zgromadzenie większością 2/3 głosów deputowanych uczestniczących w głosowaniu.
5. Szczegółowe przepisy dotyczące uprawnień deputowanych do Zgromadzenia Krajowego oraz ich uposażenie określa ustawa organiczna.

Artykuł 5

1. Posiedzenia Zgromadzenia Krajowego są jawne. Na wniosek Rządu bądź deputowanego, Zgromadzenie może zdecydować większością 2/3 głosów członków Zgromadzenia o przeprowadzeniu posiedzenia zamkniętego.
2. Zgromadzenie Krajowe wybiera spośród swoich członków przewodniczącego, wiceprzewodniczących oraz sekretarzy.
3. Zgromadzenie Krajowe tworzy stałe komisje złożone z deputowanych.
4. Deputowani w celu koordynowania swoich działań mogą tworzyć – na warunkach określonych Regulaminem Zgromadzenia Krajowego – kluby parlamentarne.
5. Zgromadzenie Krajowe może podejmować prawomocne decyzje w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby deputowanych.
6. Jeśli Ustawa Zasadnicza nie stanowi inaczej, Zgromadzenie Krajowe może podejmować decyzje zwykłą większością głosów. Regulamin Zgromadzenia Krajowego może w poszczególnych przypadkach wprowadzać wymóg większości kwalifikowanej.

7. Zgromadzenie Krajowe określa zasady swojej działalności i porządek swych obrad w Regulaminie Zgromadzenia przyjętym większością 2/3 głosów obecnych deputowanych.
8. Przepisy dotyczące zwoływania regularnych posiedzeń Zgromadzenia określa ustawa organiczna.

Artykuł 6

1. Inicjatywa ustawodawcza przysługuje Prezydentowi Republiki, Rządowi, komisji parlamentarnej i każdemu z deputowanych.
2. Zgromadzenie Krajowe – na wniosek złożony przed końcowym głosowaniem przez inicjatora ustawy, Rząd lub Przewodniczącego Zgromadzenia Krajowego – może przesłać uchwaloną ustawę do Trybunału Konstytucyjnego w celu zbadania jej zgodności z Ustawą Zasadniczą. Zgromadzenie podejmuje decyzję w tej sprawie po przeprowadzeniu końcowego głosowania. W przypadku przyjęcia wniosku, Przewodniczący Zgromadzenia niezwłocznie wysyła przyjętą ustawę do Trybunału Konstytucyjnego w celu zbadania jej zgodności z Ustawą Zasadniczą.
3. Przyjętą ustawę Przewodniczący Zgromadzenia Krajowego podpisuje w ciągu pięciu dni i przesyła do Prezydenta Republiki. Prezydent Republiki podpisuje ustawę w ciągu pięciu dni i zarządza jej ogłoszenie. Jeśli Zgromadzenie Krajowe, zgodnie z ust. 2, prześle ustawę do Trybunału Konstytucyjnego w celu zbadania jej zgodności z Ustawą Zasadniczą, to Przewodniczący Zgromadzenia może ją podpisać i przekazać Prezydentowi Republiki jedynie wówczas, gdy Trybunał Konstytucyjny nie stwierdzi jej niezgodności z Ustawą Zasadniczą.
4. Jeśli Prezydent Republiki uzna ustawę, bądź któryś z jej przepisów, za sprzeczną z Ustawą Zasadniczą, a nie doszło do jej zbadania w trybie ust. 2, kieruje ustawę w celu zbadania jej zgodności z Ustawą Zasadniczą do Trybunału Konstytucyjnego.
5. Jeśli Prezydent Republiki nie zgadza się z ustawą, bądź któryś z jej przepisów, i nie skorzystał z przysługującego mu prawa – zgodnie z ust. 4 – może odesłać ją przed podpisaniem do Zgromadzenia Krajowego, wraz ze zgłoszeniem swych wątpliwości, w celu ponownego jej rozpatrzenia. Zgromadzenie ponownie rozpatruje ustawę i podejmuje decyzję w kwestii jej przyjęcia. Prezydent Republiki może skorzystać ze swego prawa także wówczas, gdy Trybunał Konstytucyjny,

po badaniu przeprowadzonym na wniosek Zgromadzenia, nie stwierdził niezgodności ustawy z Ustawą Zasadniczą.

6. Trybunał Konstytucyjny w sprawie wniosku określonego w ust. 2 i 4, podejmuje decyzję niezwłocznie – nie później niż w ciągu trzydziestu dni. Jeśli Trybunał Konstytucyjny w trakcie przeprowadzonego badania stwierdzi niezgodność ustawy z Ustawą Zasadniczą, to Zgromadzenie Krajowe rozpatruje ponownie ustawę w celu usunięcia tej niezgodności.
7. Jeśli Trybunał Konstytucyjny w trakcie badania przeprowadzonego na wniosek Prezydenta Republiki nie stwierdzi niezgodności ustawy z Ustawą Zasadniczą, to Prezydent ustawę niezwłocznie podpisuje i zarządza jej ogłoszenie.
8. Wniosek do Trybunału Konstytucyjnego o ponowne zbadanie ustawy w celu orzeczenia o jej zgodności z Ustawą Zasadniczą, a która to ustawa została rozpatrzona i przyjęta w myśl ust. 6 przez Zgromadzenie Krajowe, może być wniesiony zgodnie z warunkami przewidzianymi w ust. 2 i 4. W sprawie tego ponownego wniosku Trybunał Konstytucyjny podejmuje decyzję niezwłocznie – nie później niż w ciągu dziesięciu dni.
9. Jeśli Zgromadzenie Krajowe zmieni ustawę odesłaną w wyniku braku zgody Prezydenta Republiki, to wystąpienie do Trybunału Konstytucyjnego o ponowne zbadanie zgodności ustawy z Ustawą Zasadniczą – zgodnie z ust. 2 i 4 – może odnosić się wyłącznie do zmienionych przepisów albo z powołaniem się na niespełnienie wymogów proceduralnych określonych w Ustawie Zasadniczej i dotyczących wymogów tworzenia ustaw. Jeśli Zgromadzenie przyjmie w niezmienionej postaci ustawę odesłaną mu przez Prezydenta Republiki w następstwie braku jego zgody, to Prezydent może wystąpić do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie jej zgodności z Ustawą Zasadniczą ze względu na niespełnienie wymogów proceduralnych określonych w Ustawie Zasadniczej i dotyczących wymogów tworzenia ustaw.

Artykuł 7

1. Deputowany może zwrócić się do Rzecznika Praw Podstawowych, Prezesa Państwowej Izby Obrachunkowej, Prokuratora Generalnego i Prezesa Narodowego Banku Węgierskiego z zapytaniem w dowolnej sprawie należącej do zakresu ich kompetencji.

2. Deputowany może skierować interpelację i zapytanie do Rządu i członków Rządu w dowolnej sprawie należącej do zakresu ich kompetencji.
3. Działalność parlamentarnych komisji śledczych oraz obowiązek stawienia się przed nimi określa ustawa organiczna.

REFERENDUM OGÓLNOKRAJOWE

Artykuł 8

1. Zgromadzenie Krajowe zarządza referendum ogólnokrajowe z inicjatywy co najmniej dwustu tysięcy obywateli. Zgromadzenie Krajowe może zarządzić referendum ogólnokrajowe z inicjatywy Prezydenta Republiki, Rządu lub stu tysięcy obywateli. Ważny i rozstrzygający wynik referendum ogólnokrajowego jest dla Zgromadzenia wiążący.
2. Przedmiotem referendum ogólnokrajowego może być sprawa będąca w zakresie obowiązków i uprawnień Zgromadzenia.
3. Nie można przeprowadzać referendum ogólnokrajowego:
 - a) w sprawie zmian w Ustawie Zasadniczej;
 - b) w kwestii centralnego budżetu państwa oraz jego wykonania; w kwestii rodzajów podatków państwowych, świadczeń socjalnych, opłat, ceł, a także w kwestii centralnych decyzji określających podatki lokalne;
 - c) w kwestii treści ustaw odnoszących się do wyboru deputowanych do Zgromadzenia Krajowego, przedstawicieli samorządów terytorialnych i burmistrzów, a także deputowanych do Parlamentu Europejskiego;
 - d) w kwestii zobowiązań wynikających z umów międzynarodowych;
 - e) w kwestiach obsady personalnej stanowisk oraz tworzenia struktur organizacyjnych, należących do kompetencji Zgromadzenia Krajowego;
 - f) w kwestii samorozwiązania się Zgromadzenia;
 - g) w kwestii rozwiązywania rad samorządowych;
 - h) w kwestii wprowadzenia stanu wojennego, ogłaszania stanu nadzwyczajnego i stanu wyjątkowego, a także w kwestii ogłaszania i przedłużania stanu mobilizacji obronnej;
 - i) w kwestii udziału w operacjach militarnych;
 - j) w kwestii ogłoszenia amnestii.

4. Referendum ogólnokrajowe jest ważne, jeśli ponad połowa głosujących oddała ważne głosy i jest wiążące, jeśli ponad połowa z głosujących udzieliła identycznej odpowiedzi na sformułowane w referendum pytanie.

PREZYDENT REPUBLIKI

Artykuł 9

1. Głową państwa węgierskiego jest Prezydent Republiki, który wyraża jedność narodu i stoi na straży demokratycznego funkcjonowania organizmu państwowego.
2. Prezydent Republiki jest naczelnym dowódcą Wojska Węgierskiego.
3. Prezydent Republiki:
 - a) reprezentuje Węgry;
 - b) może uczestniczyć, z prawem zabierania głosu, w posiedzeniach Zgromadzenia Krajowego;
 - c) może występować z inicjatywą ustawodawczą;
 - d) może występować z inicjatywą przeprowadzenia referendum ogólnokrajowego;
 - e) ogłasza datę wyborów powszechnych do Zgromadzenia Krajowego, do organów samorządów terytorialnych oraz wyborów burmistrzów, wyznacza termin wyborów do Parlamentu Europejskiego oraz termin przeprowadzenia referendum ogólnokrajowego;
 - f) podejmuje decyzje dotyczące nadzwyczajnego reżimu prawnego;
 - g) zwołuje posiedzenie inauguracyjne Zgromadzenia Krajowego nowej kadencji;
 - h) może rozwiązać Zgromadzenie Krajowe;
 - i) może przesłać do Trybunału Konstytucyjnego przyjętą przez Zgromadzenie Krajowe ustawę w celu zbadania jej zgodności z Ustawą Zasadniczą lub odesłać ją do Zgromadzenia Krajowego w celu ponownego rozpatrzenia;
 - j) proponuje kandydatów na urząd Premiera, prezesa Sądu Najwyższego, Prokuratora Generalnego i Rzecznika Praw Podstawowych;
 - k) powołuje sędziów zawodowych oraz przewodniczącego Rady Budżetowej;

- l) zatwierdza prezesa Węgierskiej Akademii Nauk;
 - m) tworzy strukturę organizacyjną swojej kancelarii.
4. Prezydent Republiki:
- a) na podstawie upoważnienia udzielonego przez Zgromadzenie Krajowe ratyfikuje umowy międzynarodowe;
 - b) akredytuje i przyjmuje ambasadorów oraz przedstawicieli obcych państw;
 - c) mianuje ministrów, prezesa i wiceprezesów Narodowego Banku Węgierskiego, kierowników samodzielnych organów regulujących oraz profesorów akademickich;
 - d) mianuje rektorów uniwersytetów;
 - e) mianuje i awansuje generałów;
 - f) nadaje określone prawem ordery, odznaczenia i tytuły, jak również zezwala na noszenie zagranicznych odznaczeń państwowych;
 - g) dysponuje prawem łaski;
 - h) decyduje w należących do jego kompetencji sprawach administracji terytorialnej;
 - i) decyduje w sprawach związanych z uzyskaniem i utratą obywatelstwa;
 - j) decyduje we wszystkich sprawach, które zgodnie z prawem należą do jego kompetencji.
5. Wszystkie czynności i postanowienia Prezydenta Republiki określone w ust. 4 wymagają kontrasygnaty członka Rządu. Ustawa może stanowić, że decyzje Prezydenta w sprawach należących z mocy ustawy do jego kompetencji, nie wymagają kontrasygnaty.
6. Prezydent Republiki odmawia wykonania postanowień zawartych w ust. 4 pkt b)–e), jeśli brak jest podstaw prawnych lub ma uzasadnione powody, by sądzić, że spowodowałyby to poważne zakłócenia w demokratycznym funkcjonowaniu aparatu państwowego.
7. Prezydent Republiki odmawia wykonania postanowień zawartych w ust. 4, w pkt f), o ile godziłyby one w system wartości Ustawy Zasadniczej.

Artykuł 10

1. Prezydent Republiki jest wybierany przez Zgromadzenie Krajowe na pięcioletnią kadencję.

2. Na urząd Prezydenta Republiki może zostać wybrany każdy obywatel Węgier, który ukończył trzydziesty piąty rok życia.
3. Prezydent Republiki może być ponownie wybrany tylko raz.

Artykuł 11

1. Prezydenta Republiki należy wybrać co najmniej trzydzieści dni i nie później niż sześćdziesiąt dni przed upływem kadencji urzędującego Prezydenta; jeśli kadencja poprzedniego Prezydenta została zakończona przed ustawowym terminem, to nowy Prezydent Republiki winien być wybrany w ciągu trzydziestu dni od daty ustania kadencji poprzedniego Prezydenta Republiki. Datę wyboru Prezydenta Republiki ogłasza Przewodniczący Zgromadzenia Krajowego. Zgromadzenie wybiera Prezydenta w tajnym głosowaniu.
2. Wybór Prezydenta Republiki następuje po otrzymaniu nominacji na ten urząd z grona zgłoszonych kandydatów. Do tego, by nominacja była ważna, wymagane jest pisemne zgłoszenie kandydata przez co najmniej 1/5 ogólnej liczby deputowanych. Nominację należy skierować do Przewodniczącego Zgromadzenia Krajowego przed zarządzeniem głosowania. Każdy deputowany może zaproponować jednego kandydata. Jeśli ktoś zgłosi więcej kandydatów, wszystkie jego propozycje są nieważne.
3. Prezydent Republiki zostaje wybrany w pierwszym głosowaniu, jeśli uzyska głosy co najmniej 2/3 ogólnej liczby deputowanych.
4. Jeśli pierwsze głosowanie nie daje rozstrzygnięcia, należy przeprowadzić drugie głosowanie. W trakcie drugiego głosowania należy oddać głos na jednego z dwóch kandydatów, którzy otrzymali najwięcej głosów w pierwszym głosowaniu. Jeśli w pierwszym głosowaniu dwóch kandydatów uzyskało najwyższą i równą liczbę głosów, to w drugim głosowaniu należy głosować na nich. Jeśli w pierwszym głosowaniu równa liczba głosów wystąpiła na drugiej pozycji, to należy głosować na tych kandydatów, którzy uzyskali najwyższą liczbę głosów.

Prezydentem Republiki wybranym na podstawie drugiego głosowania jest ten, kto zdobył najwięcej ważnych głosów, niezależnie od liczby deputowanych uczestniczących w głosowaniu. Jeśli także drugie głosowanie nie przynosi rozstrzygnięcia, należy przeprowadzić nowe wybory na podstawie ponownych zgłoszeń i nominacji kandydatów.

5. Procedurę głosowania należy zakończyć najpóźniej w ciągu dwóch następujących po sobie dni.
6. Prezydent elekt obejmuje urząd w chwili wygaśnięcia kadencji poprzedniego Prezydenta Republiki, a w wypadku gdy kadencja poprzedniego Prezydenta zakończyła się przed ustawowym terminem – w ósmym dniu po ogłoszeniu wyniku wyborów; przed objęciem urzędu składa przysięgę wobec Zgromadzenia Krajowego.

Artykuł 12

1. Osoba Prezydenta Republiki jest nietykalna.
2. Urzędu Prezydenta Republiki nie można łączyć z żadnym innym urzędem lub funkcją państwową, gospodarczą lub polityczną. Prezydent nie może prowadzić żadnej dodatkowej działalności zarobkowej i nie może przyjmować wynagrodzenia za żadną działalność, z wyjątkiem objętej prawem autorskim.
3. Mandat Prezydenta Republiki wygasa wskutek:
 - a) upływu kadencji;
 - b) jego śmierci;
 - c) niezdolności do pełnienia urzędowych obowiązków w okresie przekraczającym dziewięćdziesiąt dni;
 - d) ustania przesłanek koniecznych do wyboru na urząd Prezydenta Republiki;
 - e) stwierdzenia zaistnienia kolizji między funkcjami pełnionymi przez Prezydenta;
 - f) rezygnacji;
 - g) odsunięcia od pełnienia urzędu Prezydenta Republiki.
4. O przyczynach uniemożliwiających pełnienie obowiązków urzędowych przez Prezydenta Republiki w okresie przekraczającym dziewięćdziesiąt dni, ustaniu przesłanek koniecznych do wyboru na urząd Prezydenta oraz o zaistnieniu kolizji między funkcjami pełnionymi przez Prezydenta, decyduje Zgromadzenie Krajowe większością 2/3 głosów obecnych deputowanych.
5. Szczegółowe uprawnienia i wynagrodzenie Prezydenta Republiki określa ustawa organiczna.

Artykuł 13

1. Przeciwko Prezydentowi Republiki można wszcząć postępowanie karne dopiero po zakończeniu pełnienia przez niego urzędu.

2. W przypadku świadomego naruszenia przez Prezydenta Republiki Ustawy Zasadniczej, bądź innych przepisów prawa, w związku ze sprawowanym przezeń urzędem, a także w przypadku popełnienia przestępstwa z premedytacją czynu karalnego, z inicjatywą odsunięcia Prezydenta od urzędu może wystąpić 1/5 ogólnej liczby deputowanych do Zgromadzenia Krajowego.
3. Do wszczęcia postępowania zmierzającego do pozbawienia Prezydenta Republiki urzędu niezbędna jest większość 2/3 głosów członków Zgromadzenia. Głosowanie jest tajne.
4. W okresie od podjęcia decyzji w sprawie postępowania, aż do jego zakończenia, Prezydent Republiki nie może pełnić swych obowiązków.
5. Przeprowadzenie postępowania zmierzającego do odwołania Prezydenta Republiki ze stanowiska należy do kompetencji Trybunału Konstytucyjnego.
6. Jeśli Trybunał Konstytucyjny w wyniku przeprowadzonego postępowania stwierdzi odpowiedzialność publicznoprawną Prezydenta Republiki, może pozbawić go urzędu.

Artykuł 14

1. W przypadku przejściowej niezdolności Prezydenta Republiki do sprawowania urzędu – do czasu jej ustąpienia, a w przypadku zakończenia kadencji – do czasu objęcia urzędu przez następnego Prezydenta obowiązki i kompetencje Prezydenta Republiki przejmuje Przewodniczący Zgromadzenia Krajowego.
2. Fakt przejściowej niezdolności Prezydenta Republiki do sprawowania urzędu stwierdza Zgromadzenie Krajowe na wniosek Prezydenta, Rządu lub deputowanego.
3. Podczas zastępowania Prezydenta Republiki, Przewodniczący Zgromadzenia Krajowego nie może wykonywać swych praw jako członek Zgromadzenia Krajowego, obowiązki Przewodniczącego Zgromadzenia Krajowego pełni w tym okresie wyznaczony przez Zgromadzenie Krajowe wiceprzewodniczący.

RZĄD

Artykuł 15

1. Rząd jest głównym organem władzy wykonawczej, którego zakres odpowiedzialności i kompetencji obejmuje wszystkie sfery działania z wyłączeniem tych, które wprost zostały przekazane Ustawą Zasadniczą bądź innymi aktami normatywnymi pozostałym organom władzy. Rząd jest odpowiedzialny przed Zgromadzeniem Krajowym.
2. Rząd jest naczelnym organem administracji publicznej, i zgodnie z ustawą może tworzyć organy administracji państwowej.
3. Rząd, działając w ramach swych uprawnień, w sprawach nieregulowanych ustawą lub na podstawie zawartego w ustawie upoważnienia, wydaje rozporządzenia.
4. Rozporządzenie rządowe nie może być sprzeczne z innym aktem normatywnym.

Artykuł 16

1. Członkami Rządu są Premier i ministrowie.
2. Premier – w drodze rozporządzenia – wyznacza spośród ministrów jednego bądź kilku wicepremierów.
3. Premier jest wybierany przez Zgromadzenie Krajowe na wniosek Prezydenta Republiki.
4. Do wyboru Premiera konieczna jest bezwzględna większość głosów. Premier obejmuje urząd z chwilą wyboru.
5. Prezydent Republiki składa swój wniosek określony w ust. 3:
 - a) na inauguracyjnym posiedzeniu nowego Zgromadzenia Krajowego, jeśli mandat Premiera wygaśł wraz z ukonstytuowaniem się nowo wybranego Zgromadzenia;
 - b) w ciągu piętnastu dni od wygaśnięcia mandatu Premiera, jeśli nastąpiło to wskutek jego rezygnacji, śmierci, stwierdzenia zaistnienia kolizji urzędu Premiera z pełnionymi przezeń funkcjami publicznymi, niespełnienia warunków koniecznych do wyboru na urząd Premiera, wyrażenia przez Zgromadzenie Krajowe w głosowaniu tajnym wotum nieufności dla Premiera.
6. Jeśli Zgromadzenie Krajowe nie wybierze osoby proponowanej na urząd Premiera zgodnie z ust. 5, Prezydent Republiki w ciągu piętnastu dni przedkłada propozycję nowego kandydata.

7. Ministrowie są mianowani przez Prezydenta Republiki na wniosek Premiera. Minister obejmuje urząd w terminie wyznaczonym w akcie mianowania, a w przypadku jego braku – z dniem mianowania.
8. Rząd konstituuje się w dniu mianowania ministrów.
9. Członkowie rządu składają przysięgę wobec Zgromadzenia Krajowego.

Artykuł 17

1. Liczbę ministerstw reguluje ustawa.
2. W celu wykonania wyznaczonych przez Rząd zadań, może być powołany minister bez teki.
3. Organami rządowymi terytorialnej administracji państwowej o ogólnych kompetencjach są urzędy: stołeczny i wojewódzkie.
4. Przepisy ustawy organicznej określające ministerstwa, ministra bądź organy administracji publicznej mogą być zmienione ustawą.
5. Uprawnienia urzędników administracji rządowej określa ustawa.

Artykuł 18

1. Premier określa główne kierunki polityki Rządu.
2. W ramach głównych kierunków polityki Rządu, minister samodzielnie kieruje działalnością podległych mu działów administracji publicznej i podporządkowanych mu organów, a także wykonuje zadania wyznaczone przez Rząd lub Premiera.
3. Członek Rządu, na podstawie swych ustawowych uprawnień bądź uprawnień otrzymanych na mocy rozporządzenia rządowego, działając w ramach swych kompetencji, może samodzielnie albo w porozumieniu z innym ministrem wydać rozporządzenie, które nie może być sprzeczne z ustawą, rozporządzeniem rządowym i rozporządzeniami Prezesa Narodowego Banku Węgierskiego.
4. Członkowie Rządu za swą działalność odpowiedzialni są przed Zgromadzeniem Krajowym, a ministrowie są odpowiedzialni również przed Premierem. Członek Rządu może brać udział w posiedzeniach Zgromadzenia i zabierać głos w trakcie obrad. Zgromadzenie i komisja parlamentarna mogą zobowiązać członka Rządu do obecności na swym posiedzeniu.
5. Szczegółowe przepisy dotyczące uprawnień członka Rządu, jego uposażenia, a także zastępowania ministrów określa ustawa.

Artykuł 19

Zgromadzenie Krajowe może wystąpić do Rządu o informację w sprawie stanowiska rządowego, jakie ma być prezentowane w procesie decyzyjnym instytucji Unii Europejskiej, działających z udziałem rządów; może też zajmować stanowisko wobec rozpatrywanych przez te instytucje projektów. W procesie decyzyjnym, mającym miejsce w instytucjach Unii Europejskiej, Rząd powinien uwzględniać stanowisko Zgromadzenia.

Artykuł 20

1. Wraz z wygaśnięciem mandatu Premiera, kończy się misja jego Rządu.
2. Mandat Premiera wygasa:
 - a) z chwilą ukonstytuowania się nowo wybranego Zgromadzenia Krajowego;
 - b) gdy Zgromadzenie wyrazi wobec Premiera wotum nieufności i wybierze nowego Premiera;
 - c) gdy Zgromadzenie w głosowaniu nie wyraziło poparcia dla wniosku Premiera o wotum zaufania.
 - d) wskutek jego rezygnacji;
 - e) wskutek jego śmierci;
 - f) wskutek stwierdzenia kolizji sprawowanej funkcji z innymi pełnionymi przezeń funkcjami publicznymi;
 - g) gdy ustały przesłanki konieczne do wyboru na urząd Premiera.
3. Mandat ministra wygasa:
 - a) wraz z wygaśnięciem mandatu Premiera;
 - b) wraz z rezygnacją ministra;
 - c) wraz z odwołaniem ministra;
 - d) wraz z jego śmiercią.
4. O stwierdzeniu ustania warunków koniecznych do wyboru danej osoby na stanowisko Premiera oraz stwierdzeniu stanu kolizji funkcji Premiera z innymi funkcjami publicznymi pełnionymi przez niego decyduje Zgromadzenie Krajowe większością 2/3 głosów deputowanych biorących udział w głosowaniu.

Artykuł 21

1. Wniosek, w pisemnej formie, o wotum nieufności wobec urzędującego Premiera wraz z propozycją nowego kandydata na ten urząd może zgłosić 1/5 deputowanych do Zgromadzenia.

2. Jeśli Zgromadzenie, popierając wniosek o wotum nieufności i wyrażając wotum nieufności wobec Premiera, wybiera jednocześnie na stanowisko Premiera osobę zaproponowaną we wniosku o wotum nieufności. Do podjęcia takiej decyzji przez Zgromadzenie wymagana jest bezwzględna większość głosów wszystkich deputowanych.
3. Premier może wystąpić z wnioskiem o wotum zaufania. Zgromadzenie nie wyraża poparcia dla wniosku, jeśli w głosowaniu nad nim nie poprze go więcej niż połowa wszystkich deputowanych.
4. Premier może wystąpić z wnioskiem, by głosowanie nad wniesioną propozycją rządową było zarazem głosowaniem nad wotum zaufania. Zgromadzenie, nie udzielając poparcia poddanej pod głosowanie propozycji rządowej tym samym nie udziela rządowi wotum zaufania.
5. Decyzję w sprawie zaufania Zgromadzenie podejmuje nie wcześniej niż po upływie trzech dni od złożenia swojego wniosku o wotum nieufności bądź od złożenia przez Premiera wniosku określonego w ust. 3 i 4 oraz nie później niż w ciągu ośmiu dni, licząc od daty złożenia wniosku.

Artykuł 22

1. W okresie od wygaśnięcia mandatu Rządu do dnia ukonstytuowania się nowego Rządu, pełni on swe obowiązki jako Rząd tymczasowy; nie może jednak zawierać umów międzynarodowych, a rozporządzenia może wydawać jedynie w sytuacji wyższej konieczności i jedynie w ramach ustawowego upoważnienia.
2. Jeśli mandat Premiera wygaśnięciem wskutek jego rezygnacji bądź w konsekwencji ukonstytuowania się nowo wybranego Zgromadzenia, Premier do dnia wyboru nowego Premiera pozostaje na stanowisku jako Premier pełniący obowiązki; nie może jednak występować z wnioskiem o odwołanie ministra bądź o powołanie nowego ministra, a rozporządzenia może wydawać jedynie w sytuacji wyższej konieczności i w ramach ustawowego upoważnienia.
3. Jeśli pełnomocnictwa Premiera ustają wskutek jego śmierci, stwierdzenia niedopuszczalnego połączenia sprawowanych funkcji, utraty prawa wyborczego lub wskutek tego, że Zgromadzenie Krajowe wyraziło w głosowaniu wobec niego wotum nieufności, do czasu

wybrania nowego Premiera jego obowiązki sprawuje wicepremier albo, w przypadku większej ich liczby, pierwszy wicepremier – z ograniczeniami, o których mowa w ust. 2.

4. Minister, od dnia wygaśnięcia mandatu Premiera do dnia mianowania nowego ministra albo do powierzenia tymczasowego pełnienia obowiązków ministra innemu członkowi nowego Rządu, pozostaje na stanowisku jako minister pełniący obowiązki i może wydawać rozporządzenia jedynie w sytuacji wyższej konieczności.

AUTONOMICZNE ORGANY REGULACYJNE

Artykuł 23

1. Zgromadzenie Krajowe może powołać do życia ustawą organiczną autonomiczne organy regulacyjne w celu wykonywania wybranych uprawnień i obowiązków władzy wykonawczej.
2. Kierujący autonomicznym organem regulacyjnym zostaje mianowany przez Premiera albo – na wniosek Premiera – przez Prezydenta Republiki na okres przewidziany w ustawie organicznej. Kierownik autonomicznego organu regulacyjnego mianuje swego zastępcę bądź swoich zastępców.
3. Kierujący autonomicznym organem regulacyjnym zdaje przed Zgromadzeniem Krajowym coroczne sprawozdanie z działalności autonomicznego organu regulacyjnego.
4. Kierujący autonomicznym organem regulacyjnym, na podstawie upoważnienia określonego ustawą organiczną, i działając w zakresie swoich kompetencji, wydaje rozporządzenia, które nie mogą być sprzeczne z ustawami oraz z rozporządzeniami rządowymi, rozporządzeniami Premiera, rozporządzeniami ministrów i rozporządzeniami prezesa Węgierskiego Banku Narodowego. W zastępstwie kierownika autonomicznego organu regulacyjnego, rozporządzenia może wydawać – wyznaczony przez niego rozporządzeniem – zastępca.

TRYBUNAŁ KONSTITUCYJNY

Artykuł 24

1. Trybunał Konstytucyjny jest najwyższym organem powołanym do ochrony Ustawy Zasadniczej.
2. Trybunał Konstytucyjny:
 - a) bada zgodność przyjętej ustawy, która nie została ogłoszona, z Ustawą Zasadniczą;
 - b) na wniosek sędziego ustala, czy mający zastosowanie w danej sprawie przepis prawny jest zgodny z Ustawą Zasadniczą;
 - c) rozpatrując skargę konstytucyjną, ustala czy zastosowany w danej sprawie przepis prawny jest zgodny z Ustawą Zasadniczą;
 - d) rozpatrując skargę konstytucyjną, ustala czy wyrok sądu jest zgodny z Ustawą Zasadniczą;
 - e) na wniosek Rządu, 1/4 deputowanych do Zgromadzenia Krajowego lub Rzecznika Praw Podstawowych ustala zgodność aktów normatywnych z Ustawą Zasadniczą;
 - f) bada zgodność aktów normatywnych z umowami międzynarodowymi;
 - g) wypełnia inne uprawnienia i obowiązki określone przez Ustawę Zasadniczą lub ustawę organiczną;
3. Trybunał Konstytucyjny:
 - a) w ramach swych kompetencji określonych w ust. 2 pkt b), c) i e) unieważnia niezgodny z Ustawą Zasadniczą akt normatywny bądź przepis prawny;
 - b) w ramach swych kompetencji określonych w ust. 2 pkt d) unieważnia sprzeczne z Ustawą Zasadniczą orzeczenie sądu;
 - c) w ramach swych kompetencji określonych w ust. 2 pkt f) może unieważnić sprzeczny z umową międzynarodową akt normatywny lub przepis prawa, jak również ustala inne skutki prawne przewidziane ustawą organiczną.
4. Trybunał Konstytucyjny składa się z piętnastu członków, wybieranych na okres dwunastu lat przez Zgromadzenie Krajowe większością 2/3 głosów deputowanych. Zgromadzenie większością 2/3 głosów deputowanych wybiera spośród członków Trybunału Konstytucyjnego przewodniczącego, którego misja trwa do końca kadencji Trybunału Konstytucyjnego. Członkowie Trybunału

Konstytucyjnego nie mogą być członkami partii politycznych i nie mogą prowadzić działalności politycznej.

5. Szczegółowe zasady dotyczące struktury, funkcjonowania i zakresu kompetencji Trybunału Konstytucyjnego określa ustawa organiczna.

SĄDY

Artykuł 25

1. Sądy sprawują wymiar sprawiedliwości. Najwyższym organem sądowym jest Sąd Najwyższy³⁹.
2. Sąd orzeka:
 - a) w sprawach karnych, w sprawach cywilnych, w innych sprawach określonych ustawami;
 - b) o prawomocności decyzji administracyjnej;
 - c) o zgodności rozporządzenia samorządu z innymi aktami normatywnymi oraz o unieważnieniu takiego rozporządzenia;
 - d) o stwierdzeniu zaniechań przez samorządy lokalne w wykonywaniu obowiązków legislacyjnych.
3. Sąd Najwyższy, oprócz wypełniania kompetencji określonych w ust. 2, gwarantuje jednolitość stosowania prawa przez sądy, wydając w tej sprawie postanowienia wiążące sądy.
4. Struktura organizacyjna sądów jest wielopoziomowa. Dla określonej grupy spraw – w szczególności dla sporów prawnych z zakresu spraw administracyjnych i pracowniczych – mogą być powoływane odrębne sądy.
5. Organy samorządu sędziowskiego współuczestniczą w administrowaniu sądami.
6. W rozstrzyganiu sporów ustawa może dopuszczać udział innych organów.
7. Szczegółowe przepisy regulujące strukturę i administrację sądów oraz uprawnienia sędziów i ich uposażenie, określa ustawa organiczna.

Artykuł 26

1. Sędziowie są niezależni, podlegają tylko ustawom i są niezawisli w swoich działaniach. Mogą być odwołani z urzędu wyłącznie z przyczyn i w ramach postępowania określonego w ustawie

³⁹W oryg. „Kúria”.

organicznej. Sędziowie nie mogą być członkami partii politycznych i nie mogą prowadzić działalności politycznej.

2. Sędziowie są powoływani na urząd przez Prezydenta Republiki zgodnie z przepisami ustawy organicznej. Sędzią może być mianowana osoba, która ukończyła trzydziesty rok życia. Z wyjątkiem prezesa Sądu Najwyższego, sędziowie mogą sprawować swój urząd do osiągnięcia wieku emerytalnego.
3. Prezesa Sądu Najwyższego na okres dziewięciu lat, na wniosek Prezydenta Republiki, wybiera Zgromadzenie Krajowe. Do wyboru Prezesa Sądu Najwyższego wymagana jest większość 2/3 głosów członków Zgromadzenia.

Artykuł 27

1. Sąd – jeśli ustawa nie stanowi inaczej – orzeka kolegialnie.
2. W postępowaniu sądowym – w sprawach i w trybie określonym ustawowo – mogą również uczestniczyć sędziowie niezawodowi.
3. Funkcję sędziego orzekającego jednoosobowo oraz przewodniczącego składu sędziowskiego może pełnić wyłącznie sędzia zawodowy. W sprawach określonych ustawą, kompetencje sędziego orzekającego jednoosobowo może wykonywać także sekretarz sądowy; art. 26 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

Artykuł 28

Sądy w procesie stosowania prawa, dokonując wykładni tekstu aktów normatywnych, winny mieć na uwadze ich cele oraz treść Ustawy Zasadniczej. W wykładni Ustawy Zasadniczej i ustaw należy mieć na względzie, iż służą one realizacji celów moralnych i ekonomicznych oraz pozostają w zgodzie ze zdrowym rozsądkiem oraz dobrem publicznym.

PROKURATURA

Artykuł 29

1. Prokurator Generalny i prokuratura, jako organy uczestniczące w wymiarze sprawiedliwości, reprezentują państwo w wymierzaniu kary. Prokuratura ściga przestępstwa, występuje przeciwko innym czynom lub zaniechaniom niezgodnym z prawem,

a także podejmuje działania mające na celu zapobieganie czynom bezprawnym.

2. Zgodnie z ustawą Prokurator Generalny i prokuratura:
 - a) wykonują swoje uprawnienia i obowiązki w postępowaniu śledczym;
 - b) występują jako oskarżyciel publiczny w postępowaniu sądowym;
 - c) sprawują nadzór nad zgodnym z prawem wymierzeniem kary;
 - d) wykonują inne zadania i obowiązki określone ustawą.
3. Prokurator Generalny mianuje prokuratorów oraz zarządza i kieruje strukturami prokuratury. Z wyjątkiem Prokuratora Generalnego prokuratorzy mogą sprawować swój urząd do osiągnięcia wieku emerytalnego.
4. Prokuratora Generalnego na okres dziewięciu lat, na wniosek Prezydenta Republiki, wybiera Zgromadzenie Krajowe. Do wyboru Prokuratora Generalnego wymagana jest większość 2/3 głosów członków Zgromadzenia.
5. Prokurator Generalny składa Zgromadzeniu roczne sprawozdania ze swej działalności.
6. Prokuratorzy nie mogą być członkami partii politycznych i nie mogą prowadzić działalności politycznej.
7. Szczegółowe przepisy dotyczące struktury i działalności prokuratury, uprawnień Prokuratora Generalnego oraz prokuratorów i ich uposażenia określa ustawa organiczna.

RZECZNIK PRAW PODSTAWOWYCH

Artykuł 30

1. Rzecznik Praw Podstawowych podejmuje działania w interesie obrony praw podstawowych, każdy może wystąpić z wnioskiem o jego interwencję.
2. Rzecznik Praw Podstawowych analizuje znane mu przypadki nadużycia praw podstawowych bądź też występuje o ich rozpatrzenie; podejmuje generalne działania bądź indywidualne interwencje w celu usunięcia nieprawidłowości.
3. Rzecznika Praw Podstawowych oraz jego zastępców na okres sześciu lat wybiera Zgromadzenie Krajowe większością 2/3 głosów jego członków. Jego zastępcy zajmują się obroną interesów przyszłych

- pokoleń oraz praw narodowości żyjących na Węgrzech. Rzecznik Praw Podstawowych i jego zastępcy nie mogą być członkami partii politycznych i nie mogą prowadzić działalności politycznej.
4. Rzecznik Praw Podstawowych składa roczne sprawozdanie ze swej działalności Zgromadzeniu Krajowemu.
 5. Szczegółowe przepisy dotyczące Rzecznika Praw Podstawowych i jego zastępców określa ustawa.

SAMORZĄDY TERYTORIALNE

Artykuł 31

1. W celu zarządzania sprawami publicznymi i sprawowania władzy publicznej na szczeblu lokalnym na Węgrzech funkcjonują samorządy terytorialne.
2. Zgodnie z ustawą, w sprawach wchodzących w zakres obowiązków i uprawnień samorządu terytorialnego można przeprowadzić lokalne referendum.
3. Przepisy dotyczące samorządów terytorialnych określa ustawa organiczna.

Artykuł 32

1. W administrowaniu sprawami publicznymi na szczeblu lokalnym, samorząd terytorialny, w zakresie określonym ustawą:
 - a) wydaje rozporządzenia;
 - b) podejmuje decyzje;
 - c) samodzielnie administruje;
 - d) określa zasady swej organizacji i działalności;
 - e) egzekwuje swoje prawa jako właściciel majątku samorządu terytorialnego;
 - f) ustala swój budżet i na tej podstawie prowadzi samodzielną gospodarkę finansową;
 - g) może prowadzić działalność gospodarczą z wykorzystaniem swoich zasobów i przychodów, o ile nie zagraża to wypełnianiu zadań statutowych;
 - h) decyduje o rodzajach i wymiarze podatków lokalnych;
 - i) może tworzyć symbole samorządowe, ustanawiać lokalne odznaczenia i tytuły honorowe;

- j) może zwracać się do kompetentnych organów z prośbą o informację lub o wszczęcie postępowania oraz wyrażać wobec nich opinie;
 - k) może swobodnie zrzeszać się z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, ustanawiać formy współpracy dla realizacji wspólnych interesów; w zakresie swych zadań statutowych i uprawnień może współpracować z jednostkami samorządu terytorialnego innych państw oraz być członkiem międzynarodowych zrzeszeń samorządowych;
 - l) wykonuje inne zadania statutowe oraz inne uprawnienia i obowiązki wynikające z ustawy.
2. Działając w ramach swych uprawnień, jednostka samorządu terytorialnego może – na podstawie ustawowego upoważnienia – wydawać rozporządzenia w celu uregulowania spraw lokalnych nieuregulowanych ustawowo lub w innych aktach normatywnych.
 3. Rozporządzenie wydane przez organy samorządu terytorialnego nie może być sprzeczne z innymi aktami normatywnymi.
 4. Po ogłoszeniu rozporządzenia, jednostka samorządu terytorialnego przesyła je niezwłocznie do stołecznego lub wojewódzkiego urzędu państwowego.
Jeśli stwierdzą one, że rozporządzenie lub któryś z jego przepisów są niezgodne z ustawą, mogą zainicjować zbadanie rozporządzenia przez sąd.
 5. Urząd stołeczny lub urząd wojewódzki mogą zainicjować wszczęcie procesu sądowego w kwestii stwierdzenia zaniechania przez jednostkę samorządu terytorialnego ustawowego obowiązku ustawodawczego. Jeśli jednostka samorządu terytorialnego nie wypełni tego obowiązku w terminie wyznaczonym w werdykcie sądowym, w którym został stwierdzony fakt zaniechania przez nią obowiązku ustawodawczego, to sąd – na wniosek urzędu stołecznego lub wojewódzkiego – zarządzi, aby rozporządzenie niezbędne do naprawy skutków owego zaniechania wydały urząd stołeczny lub wojewódzki.
 6. Własność samorządów terytorialnych jest własnością publiczną, która służy wypełnianiu przez nie ich zadań statutowych.

Artykuł 33

1. Zadania i uprawnienia samorządu terytorialnego wykonują Rady Samorządowe.

2. Radą miasta kieruje burmistrz. Przewodniczącą rady województwa wybiera sama rada spośród swoich członków, na czas trwania swojej kadencji.
3. Rada, zgodnie z przepisami ustawy organicznej, może wybierać komisje i utworzyć urząd.

Artykuł 34

1. Samorządy terytorialne i organy państwowe mogą współpracować w interesie osiągnięcia celów wspólnotowych. Ustawa może określić dla samorządów obowiązkowe zadania oraz obszary działalności. Samorząd terytorialny jest uprawniony do otrzymania wsparcia ze środków budżetowych stosownie do poniesionych nakładów na realizację zadań w wyznaczonych obszarach działalności.
2. Ustawa może stanowić, że zadania należące do zakresu obowiązków samorządu terytorialnego są wykonywane wspólnie z innymi organizacjami.
3. Burmistrz i przewodniczący rady województwa poza zadaniami samorządowymi mogą wyjątkowo, na podstawie rozporządzenia przewidzianego ustawą bądź na podstawie ustawowego upoważnienia, wypełniać zadania i kompetencje administracji państwowej.
4. Rząd, poprzez stołeczny i wojewódzkie urzędy państwowe, zapewnia nadzór prawny nad jednostkami samorządu terytorialnego.
5. Mając na względzie zachowanie równowagi budżetowej, ustawa może określić warunki zaciągania kredytu, jego wysokość oraz warunki podejmowania innych zobowiązań przez jednostkę samorządową, może też uzależnić to od zgody Rządu.

Artykuł 35

1. Wybory do samorządów terytorialnych i wybory burmistrzów są, zgodnie z prawem wyborczym, powszechne, równe, bezpośrednie i tajne; przeprowadza się je w sposób określony w ustawie organicznej, zapewniający wyborcom swobodne wyrażenie ich woli.
2. Przedstawiciele samorządu terytorialnego i burmistrzowie są wybierani, zgodnie z ustawą organiczną, na pięcioletnią kadencję.
3. Kadencja rady samorządowej trwa do dnia wyborów przedstawicieli samorządu terytorialnego i burmistrzów. W wypadku gdy

wybory z powodu braku kandydatów nie odbędą się, kadencja rady zostaje przedłużona do dnia wyborów uzupełniających. Kadencja burmistrza trwa do wyboru nowego burmistrza.

4. Rada samorządowa – zgodnie z przepisami ustawy organicznej – może ogłosić samorozwiązanie Rady.
5. Zgromadzenie Krajowe, na wniosek Rządu – zgłoszony po zasięgnięciu opinii Trybunału Konstytucyjnego – może rozwiązać radę samorządową, jeśli działa ona w sposób sprzeczny z Ustawą Zasadniczą.
6. Samorozwiązanie i rozwiązanie rady samorządowej kończy zarazem kadencję burmistrza.

FINANSE PUBLICZNE

Artykuł 36

1. Zgromadzenie Krajowe, na każdy rok kalendarzowy, w formie ustawy, uchwała centralny budżet państwa oraz jego wykonanie. Rząd składa w Zgromadzeniu Krajowym projekt ustawy budżetowej i projekt jego wykonania w terminie określonym ustawowo.
2. Projekty ustaw o centralnym budżecie państwa oraz jego wykonaniu muszą zawierać identyczną, i przejrzystą strukturę wraz z uszczegółowionym wykazem racjonalnych wydatków i dochodów państwa.
3. Zgromadzenie Krajowe, uchwalając ustawę o centralnym budżecie państwa, upoważnia Rząd do uzyskania określonej w niej kwoty dochodów oraz do realizacji wydatków.
4. Zgromadzenie nie może uchwalić ustawy budżetowej, jeśli jej wykonanie skutkowałoby zadłużeniem państwa przekraczającym połowę produktu krajowego brutto.
5. Tak długo jak zadłużenie państwa przekracza połowę produktu krajowego brutto, Zgromadzenie Krajowe może przyjąć wyłącznie ustawę budżetową, która zakłada zmniejszenie zadłużenia państwa w odniesieniu do produktu krajowego brutto.
6. Od postanowień zawartych w ust. 4 i 5 w niezbędnym zakresie można odstąpić wyłącznie w okresie obowiązywania nadzwyczajnego reżimu prawnego, w celu złagodzenia następstw okoliczności, które do niego doprowadziły oraz w przypadku trwałej i pogłę-

bionej recesji gospodarki narodowej, aby przywrócić równowagę gospodarczą.

7. Jeśli Zgromadzenie Krajowe nie uchwali ustawy budżetowej do początku roku kalendarzowego, to Rząd jest uprawniony do odpowiednio rozłożonego w czasie poboru określonych przepisami prawa przychodów i do efektywnego realizowania wydatków w ramach wytycznych i priorytetów określonych w ustawie budżetowej obowiązującej w poprzednim roku kalendarzowym.

Artykuł 37

1. Rząd jest zobowiązany do zgodnego z prawem i celowego wykonywania centralnego budżetu państwa przy zachowaniu przejrzystości i efektywnego zarządzania finansami publicznymi.
2. W trakcie wykonywania centralnego budżetu państwa – z wyjątkiem sytuacji określonych w art. 36 ust. 6 – nie można zaciągać kredytu ani innych zobowiązań finansowych, które skutkowałyby zadłużeniem państwa przekraczającym połowę produktu krajowego brutto.
3. Dopóki zadłużenie państwa jest wyższe niż połowa produktu krajowego brutto – z wyjątkiem sytuacji określonych w art. 36 ust. 6 – w trakcie wykonywania centralnego budżetu państwa nie można zaciągać kredytu ani innych zobowiązań finansowych, w następstwie których stopień zadłużenia państwa w proporcji do produktu krajowego brutto byłby wyższy niż w roku poprzednim.
4. Tak długo jak zadłużenie państwa jest wyższe niż połowa produktu krajowego brutto, Trybunał Konstytucyjny, w ramach uprawnień określonych w art. 24 ust. 2 pkt b)–e), może orzekać o zgodności ustaw dotyczących: centralnego budżetu państwa i jego wykonania, podatków państwowych, świadczeń socjalnych, opłat, ceł, centralnych decyzji określających podatki lokalne wyłącznie z zawartymi w Ustawie Zasadniczej: prawem do życia i ludzkiej godności, prawem do ochrony danych osobowych, prawem do wolności myśli, sumienia i wyznania oraz z prawami związanymi z obywatelstwem węgierskim; w przypadku stwierdzenia naruszenia wymienionych praw Trybunał Konstytucyjny może unieważnić powyższe ustawy. Trybunał Konstytucyjny, bez jakichkolwiek ograniczeń, może również unieważnić określone powyżej przedmiotowo ustawy,

jeśli w trakcie ich uchwalania lub ogłaszania nie zostały spełnione wymogi przewidziane Ustawą Zasadniczą.

5. Sposób obliczania długu państwowego oraz produktu krajowego brutto, jak również przepisy dotyczące wykonania zadań ujętych w art. 36, ustępy 1–3, określa ustawa.

Artykuł 38

1. Własność państwa i samorządów terytorialnych stanowi majątek narodowy. Zarządzanie majątkiem narodowym i jego ochrona winna służyć interesowi publicznemu, zaspokajaniu publicznych potrzeb, zachowaniu zasobów naturalnych, a także uwzględnieniu potrzeb przyszłych pokoleń. Wymogi zachowania i ochrony majątku narodowego oraz odpowiedzialnego gospodarowania majątkiem narodowym określa ustawa organiczna.
2. Zakres wyłącznej własności państwowej oraz wyłącznej działalności gospodarczej państwa, jak również ograniczenia i warunki przejmowania przez państwo majątku narodowego o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej na cele wymienione w ust. 1, określa ustawa organiczna.
3. Majątek narodowy może być przekazany jedynie na cele i z wyjątkami określonymi ustawą, z zachowaniem należytej proporcji między jego ceną a wartością.
4. Umowa dotycząca przeniesienia własności majątku narodowego lub jego użytkowania może być zawarta jedynie z organizacjami, których struktura własnościowa i organizacyjna, jak również sposób zarządzania przekazanym im majątkiem narodowym bądź oddanym w użytkowanie są przejrzyste.
5. Organizacje gospodarcze stanowiące własność państwa i samorządów terytorialnych, przestrzegając prawa, prowadzą działalność gospodarczą w sposób określony w ustawie, samodzielnie i odpowiedzialnie, zgodnie z wymogami celowości i rentowności.

Artykuł 39

1. Wsparcie ze środków centralnego budżetu państwa może być przyznane, a środki na podstawie umowy wypłacone jedynie organizacji, której struktura własnościowa i organizacyjna oraz działalność związana z wykorzystaniem przyznanych środków finansowych są przejrzyste.

2. Każda organizacja gospodarująca finansami publicznymi zobowiązana jest do rozliczenia się przed opinią publiczną ze swej działalności związanej z wykorzystywaniem finansów publicznych. Środkami publicznymi oraz majątkiem narodowym należy zarządzać zgodnie z zasadą przejrzystości i z wykluczeniem korupcji. Dane dotyczące finansów publicznych oraz majątku narodowego są danymi publicznymi.

Artykuł 40

Mając na uwadze konieczność zaspokajania potrzeb społecznych oraz bezpieczeństwo socjalne osób starszych, podstawowe zasady ponoszenia ciężarów publicznych oraz systemu emerytalnego określa ustawa organiczna.

Artykuł 41

1. Węgierski Bank Narodowy jest centralnym bankiem Węgier. Odpowiedzialność Węgierskiego Banku Narodowego za politykę monetarną określa ustawa organiczna.
2. Prezes i wiceprezesi Węgierskiego Banku Narodowego są mianowani na sześcioletnią kadencję przez Prezydenta Republiki.
3. Prezes Węgierskiego Banku Narodowego składa Zgromadzeniu Krajowemu roczne sprawozdanie z działalności Węgierskiego Banku Narodowego.
4. Prezes Węgierskiego Banku Narodowego, w ramach uprawnień wynikających z ustawy organicznej, może wydawać rozporządzenia, które nie mogą być sprzeczne z ustawą. W wydawaniu rozporządzeń, Prezesa Węgierskiego Banku Narodowego może zastąpić wyznaczony przez niego – w wydanym w tym celu rozporządzeniu – wiceprezes.
5. Szczegółowe zasady struktury i funkcjonowania Węgierskiego Banku Narodowego określa ustawa organiczna.

Artykuł 42

Zasady dotyczące organu nadzorującego system finansowy określa ustawa organiczna.

Artykuł 43

1. Państwowa Izba Obrachunkowa jest organem kontrolnym Zgromadzenia Krajowego w sprawach finansowych i gospodarczych. Państwowa Izba Obrachunkowa w ramach swych ustawowych

kompetencji kontroluje wykonanie centralnego budżetu państwa, oszczędność gospodarowania finansami publicznymi, zarządzanie majątkiem narodowym. Państwowa Izba Obrachunkowa wykonuje czynności kontrolne z punktu widzenia legalności, celowości i skuteczności.

2. Prezes Państwowej Izby Obrachunkowej jest wybierany na dwunastoletnią kadencję przez Zgromadzenie Krajowe większością 2/3 głosów członków.
3. Prezes Państwowej Izby Obrachunkowej składa Zgromadzeniu Krajowemu roczne sprawozdanie z działalności Państwowej Izby Obrachunkowej.
4. Szczegółowe zasady dotyczące struktury i funkcjonowania Państwowej Izby Obrachunkowej określa ustawa organiczna.

Artykuł 44

1. Rada Budżetowa jest organem wspierającym działalność ustawodawczą Zgromadzenia Krajowego, badającym realność i wykonalność budżetu centralnego państwa.
2. Rada Budżetowa uczestniczy w przygotowaniu ustawy budżetowej w sposób określony w ustawie.
3. Mając na uwadze postanowienia zawarte w art. 36 ust. 4 i 5, warunkiem koniecznym uchwalenia ustawy budżetowej jest uzyskanie uprzedniej zgody Rady Budżetowej.
4. Członkami Rady Budżetowej są: Przewodniczący Rady Budżetowej, Prezes Węgierskiego Banku Narodowego oraz Prezes Państwowej Izby Obrachunkowej. Przewodniczącemu Rady Budżetowej mianuje Prezydent Republiki na sześć lat.
5. Szczegółowe zasady funkcjonowania Rady Budżetowej określa ustawa organiczna.

WOJSKO WĘGIERSKIE

Artykuł 45

1. Siłę zbrojną Węgier stanowi Wojsko Węgierskie. Podstawowym zadaniem Wojska Węgierskiego jest obrona niepodległości Węgier, ich integralności terytorialnej i granic, wypełnianie obowiązków wspólnych działań wojskowych i działań mających na celu

utrzymanie pokoju wynikających z umów międzynarodowych, a także wykonywanie zgodnej z zasadami prawa międzynarodowego działalności humanitarnej.

2. Uprawnionymi do kierowania Wojskiem Węgierskim w ramach określonych w Ustawie Zasadniczej i ustawie organicznej, o ile traktat międzynarodowy nie stanowi inaczej, są wyłącznie: Zgromadzenie Krajowe, Prezydent Republiki, Rada Obrony Narodowej, Rząd, a także minister dysponujący stosownym zakresem obowiązków i kompetencji. Funkcjonowaniem Wojska Węgierskiego kieruje Rząd.
3. Wojsko Węgierskie uczestniczy w działaniach mających na celu zapobieganie katastrofom, usuwanie i likwidowanie ich następstw.
4. Zawodowi członkowie kadr Wojska Węgierskiego nie mogą być członkami partii politycznych i nie mogą angażować się w działalność polityczną.
5. Szczegółowe zasady dotyczące struktury, zadań, kierownictwa i dowództwa Wojska Węgierskiego określa ustawa organiczna.

POLICJA I SŁUŻBY BEZPIECZEŃSTWA NARODOWEGO

Artykuł 46

1. Podstawowym zadaniem policji jest zapobieganie czynom karalnym, ochrona przed nimi i ich wykrywanie, zapewnianie bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz utrzymanie porządku na granicach państwa.
2. Działalnością policji kieruje Rząd.
3. Podstawowym zadaniem służb bezpieczeństwa narodowego jest obrona niepodległości Węgier i porządku prawnego, a także umacnianie interesów bezpieczeństwa narodowego.
4. Działalnością służb bezpieczeństwa narodowego kieruje Rząd.
5. Zawodowi członkowie kadr policji i służb bezpieczeństwa narodowego nie mogą być członkami partii politycznych i nie mogą prowadzić działalności politycznej.
6. Szczegółowe zasady dotyczące struktury i funkcjonowania policji i służb bezpieczeństwa narodowego, zasady użycia środków i metod działania tajnych służb, a także przepisy dotyczące działalności na rzecz bezpieczeństwa narodowego określa ustawa organiczna.

DECYZJA W SPRAWIE UCZESTNICTWA W OPERACJACH WOJSKOWYCH

Artykuł 47

1. Rząd decyduje o ruchach oddziałów Wojska Węgierskiego oraz zagranicznych sił zbrojnych związanych z przekraczaniem granic państwowych.
2. Zgromadzenie Krajowe decyduje większością 2/3 głosów deputowanych biorących udział w głosowaniu – z wyjątkiem przypadków określonych w ust. 3 – o użyciu Wojska Węgierskiego za granicą i na terytorium Węgier oraz o jego stacjonowaniu za granicą, a także o użyciu zagranicznych sił zbrojnych na terytorium Węgier bądź wyruszających z terytorium Węgier oraz o stacjonowaniu zagranicznych sił zbrojnych na Węgrzech.
3. Wykonując postanowienia ust. 2 oraz decyzji Unii Europejskiej lub NATO, Rząd decyduje o użyciu Wojska Węgierskiego i zagranicznych sił zbrojnych, a także w sprawie innych ruchów oddziałów Wojska Węgierskiego i zagranicznych sił zbrojnych.
4. Rząd, składa niezwłocznie sprawozdanie z działań podjętych w ramach ust. 3 oraz z wykonania zezwoleń na udział Wojska Węgierskiego w operacjach pokojowych bądź z prowadzenia przez Wojsko Węgierskie działalności humanitarnej za granicą, na obszarze operacji militarnych, Zgromadzeniu Krajowemu, jednocześnie powiadamiając o tym Prezydenta Republiki.

SZCZEGÓLNY
REŻIM PRAWNY

WSPÓLNE ZASADY DOTYCZĄCE STANU WYJĄTKOWEGO I STANU ZAGROŻENIA KRAJU

Artykuł 48

1. Zgromadzenia Krajowe:
 - a) w przypadku stanu wojny lub bezpośredniej groźby ataku zbrojnego ze strony obcej potęgi (niebezpieczeństwo wojenne) ogłasza stan zagrożenia kraju i powołuje Radę Obrony Kraju;
 - b) w wypadku działań zbrojnych zmierzających do obalenia porządku konstytucyjnego lub zdobycia wyłącznej władzy, a także w przypadku brutalnych działań zbrojnych bądź popełnionych z bronią w rękę, zagrażających w masowej skali życiu ludzkiemu lub własności, ogłasza stan wyjątkowy.
2. Do ogłoszenia stanu zagrożenia kraju, do zawarcia pokoju, jak również do ogłoszenia, zgodnie z ust. 1, szczególnego reżimu prawnego wymagana jest większość 2/3 głosów ogólnej liczby deputowanych do Zgromadzenia.
3. Jeżeli Zgromadzenie Krajowe nie ma możliwości podjęcia tych decyzji, Prezydent Republiki jest uprawniony do ogłoszenia stanu wojennego, ogłoszenia stanu zagrożenia kraju i powołania Rady Obrony Kraju, a także do ogłoszenia stanu wyjątkowego.
4. Zgromadzenie Krajowe nie ma możliwości podjęcia takich decyzji, jeśli nie obraduje i jeśli jego zwołanie napotyka nieprzewidywalne trudności wskutek braku czasu lub z powodu okoliczności, które doprowadzają do stanu wojennego, zagrożenia kraju bądź stanu wyjątkowego.
5. Fakt niemożności podjęcia decyzji przez Zgromadzenie Krajowe, a także fakt zasadności ogłoszenia stanu wojennego, ogłaszania stanu zagrożenia kraju i stanu wyjątkowego stwierdzają – jednomyślnie – przewodniczący Zgromadzenia Krajowego, Prezes Trybunału Konstytucyjnego i Premier.
6. Zgromadzenie Krajowe rozpatruje zasadność ogłoszenia stanu wojny, ogłoszenia stanu zagrożenia kraju lub stanu wyjątkowego na swoim pierwszym posiedzeniu po ustaniu stanu niemożności i podejmuje decyzję w sprawie legalności podejmowanych działań. Do podjęcia decyzji w tej sprawie wymagana jest większość 2/3 głosów członków Zgromadzenia.

7. W czasie stanu zagrożenia kraju albo stanu wyjątkowego Zgromadzenie Krajowe nie może podjąć decyzji o samorozwiązaniu, ani też nie może zostać rozwiązane. W czasie trwania stanu zagrożenia kraju albo stanu wyjątkowego nie można wyznaczać terminu wyborów parlamentarnych ani ich przeprowadzać; w zaistniałej sytuacji nowe Zgromadzenie Krajowe należy wybrać w ciągu dziewięćdziesięciu dni, licząc od dnia odwołania stanu zagrożenia kraju albo stanu wyjątkowego. Jeżeli wybory powszechne do Zgromadzenia Krajowego zostały już przeprowadzone, ale nowe Zgromadzenie Krajowe nie zdążyło się jeszcze ukonstytuować, Prezydent Republiki zwołuje inauguracyjne posiedzenie Zgromadzenia, nie później niż w ciągu trzydziestu dni od odwołania stanu zagrożenia kraju albo stanu wyjątkowego.
8. Zgromadzenie Krajowe, które podjęło decyzję o samorozwiązaniu bądź zostało rozwiązane podczas stanu zagrożenia kraju zwołuje Rada Obrony Kraju, a podczas stanu wyjątkowego – Prezydent Republiki.

STAN ZAGROŻENIA KRAJU

Artykuł 49

1. Przewodniczącym Rady Obrony Kraju jest Prezydent Republiki, a jej członkami: przewodniczący klubów parlamentarnych, Premier, ministrowie oraz – z prawem głosu doradczego – naczelnik Sztabu Generalnego Wojska Węgierskiego.
2. Rada Obrony Kraju wypełnia uprawnienia:
 - a) scedowane na nią przez Zgromadzenie Krajowe,
 - b) Prezydenta Republiki,
 - c) Rządu.
3. Rada Obrony Kraju decyduje o:
 - a) użyciu Wojska Węgierskiego za granicą i na terytorium Węgier, o jego udziale w misjach pokojowych, o jego działalności humanitarnej na obszarze zagranicznych operacji militarnych oraz o jego stacjonowaniu za granicą;
 - b) użyciu zagranicznych sił zbrojnych na terytorium Węgier bądź wyruszających z terytorium Węgier oraz o stacjonowaniu zagranicznych sił zbrojnych na Węgrzech;

- c) wprowadzeniu środków nadzwyczajnych, określonych w ustawie organicznej.
4. Rada Obrony Kraju, zgodnie z ustawą, może zawiesić stosowanie niektórych ustaw, odstąpić od stosowania wybranych przepisów prawnych, jak również może wprowadzać inne nadzwyczajne rozwiązania.
5. Rozporządzenie Rady Obrony Kraju traci swą moc prawną z chwilą odwołania stanu zagrożenia kraju, z wyjątkiem sytuacji gdy Zgromadzenie Krajowe przedłuży okres obowiązywania rozporządzenia.

STAN WYJĄTKOWY

Artykuł 50

1. Wojsko węgierskie może być użyte w czasie stanu wyjątkowego, jeśli użycie policji i służb bezpieczeństwa narodowego nie jest wystarczające.
2. W czasie stanu wyjątkowego, w przypadku niemożności podejmowania decyzji przez Zgromadzenie Krajowe, o wykonaniu przepisu ust. 1 i użyciu Wojska Węgierskiego decyduje Prezydent Republiki.
3. W czasie stanu wyjątkowego środki nadzwyczajne, określone w ustawie organicznej, wprowadza w drodze rozporządzenia Prezydent Republiki. Prezydent Republiki może swym rozporządzeniem zawiesić stosowanie niektórych ustaw, odstąpić od stosowania wybranych przepisów prawnych, jak również wprowadzić inne nadzwyczajne środki.
4. O wprowadzonych przez siebie nadzwyczajnych środkach Prezydent Republiki niezwłocznie powiadamia Przewodniczącego Zgromadzenia Krajowego. W czasie stanu wyjątkowego Zgromadzenie Krajowe, a w niemożności jego obrad, komisja parlamentarna zajmująca się sprawami obrony kraju obraduje permanentnie. Zgromadzenie Krajowe, a w razie niemożności jego obrad, komisja parlamentarna zajmująca się sprawami obrony kraju może zawiesić stosowanie rozwiązań nadzwyczajnych wprowadzonych przez Prezydenta Republiki.
5. Wprowadzone drogą rozporządzenia rozwiązania nadzwyczajne obowiązują przez trzydzieści dni, z wyjątkiem sytuacji gdy

Zgromadzenie Krajowe, a razie niemożności jego obrad, komisja parlamentarna zajmująca się sprawami obrony kraju przedłuży okres ich obowiązywania.

6. Rozporządzenie Prezydenta Republiki traci moc prawną z chwilą odwołania stanu wyjątkowego.

STAN MOBILIZACJI OBRONNEJ

Artykuł 51

1. W przypadku niebezpieczeństwa zewnętrznej napaści zbrojnej lub w interesie wypełnienia zobowiązań sojusznicznych Zgromadzenie Krajowe, na czas określony, ogłasza stan mobilizacji obronnej i jednocześnie upoważnia Rząd do zaprowadzenia przewidzianych ustawą organiczną środków nadzwyczajnych. Czas trwania stanu mobilizacji obronnej może zostać przedłużony.
2. Do ogłoszenia i przedłużenia – zgodnie z ust. 1 – szczególnego reżimu prawnego wymagana jest większość 2/3 głosów deputowanych uczestniczących w głosowaniu.
3. Rząd, w ślad za inicjatywą ogłoszenia stanu mobilizacji obronnej, może w drodze rozporządzenia wprowadzić regulacje odmienne od zawartych w ustawach regulujących funkcjonowanie administracji publicznej, Wojska Węgierskiego i organów ochrony porządku, o czym na bieżąco informuje Prezydenta Republiki i stałe komisje parlamentarne dysponujące stosownym zakresem obowiązków i uprawnień. Wprowadzone w ten sposób regulacje obowiązują do chwili przyjęcia przez Zgromadzenie Krajowe uchwały o ogłoszeniu stanu mobilizacji obronnej, ale nie dłużej niż sześćdziesiąt dni.
4. W czasie stanu mobilizacji obronnej Rząd może wydać rozporządzenie, w którym – zgodnie z przepisami ustawy organicznej – może zawiesić stosowanie niektórych aktów normatywnych, odstąpić od stosowania wybranych przepisów prawnych, jak również wprowadzić inne nadzwyczajne środki.
5. Rozporządzenie Rządu traci moc prawną z chwilą odwołania stanu mobilizacji obronnej.

NIESPODZIEWANY ATAK

Artykuł 52

1. W przypadku niespodziewanej inwazji obcych sił zbrojnych na terytorium Węgier, Rząd zobowiązany jest podjąć natychmiastowe działania odpowiednio przygotowanymi siłami własnymi i sojuszniczymi w celu: odparcia ataku, ochrony terytorium Węgier, obrony powietrznej, obrony porządku prawnego, życia i własności, porządku i bezpieczeństwa publicznego, zgodnie z planem obrony koniecznej zatwierdzonym przez Prezydenta Republiki, dopóki nie zostanie podjęta – o ile zaistnieje taka konieczność – decyzja o ogłoszeniu stanu zagrożenia kraju lub stanu wyjątkowego.
2. Rząd o swych działaniach podjętych na podstawie ust. 1 niezwłocznie powiadamia Zgromadzenie Krajowe i Prezydenta Republiki.
3. Rząd w sytuacji nieoczekiwanej napaści może wprowadzić określone w ustawie organicznej środki nadzwyczajne, jak również wydać rozporządzenie, w którym – zgodnie z przepisami ustawy – może zawiesić stosowanie niektórych aktów normatywnych, odstąpić od stosowania wybranych przepisów prawnych, jak również wprowadzić inne nadzwyczajne środki.
4. Rozporządzenie Rządu traci moc prawną z chwilą położenia kresu nieoczekiwanej napaści.

STAN ZAGROŻENIA

Artykuł 53

1. W przypadku klęski żywiołowej zagrażającej życiu ludzkiemu i majątkowi lub w przypadku katastrof przemysłowych oraz w celu usunięcia ich następstw Rząd ogłasza stan zagrożenia i może wprowadzić działania nadzwyczajne, określone w ustawie organicznej.
2. Rząd podczas stanu zagrożenia może wydać rozporządzenie, którym – zgodnie z przepisami ustawy organicznej – może zawiesić stosowanie niektórych aktów normatywnych, odstąpić od stosowania wybranych przepisów prawnych, jak również wprowadzić inne nadzwyczajne środki.

3. Rozporządzenie Rządu, o którym mowa w ust. 2, obowiązuje piętnaście dni, z wyjątkiem sytuacji gdy Rząd, na podstawie upoważnienia danego mu przez Zgromadzenie Krajowe, przedłuży okres obowiązywania rozporządzenia.
4. Rozporządzenie Rządu traci moc prawną z chwilą odwołania stanu zagrożenia.

PRZEPISY WSPÓLNE, MAJĄCE ZASTOSOWANIE DO SZCZEGÓLNEGO REŻIMU PRAWNEGO

Artykuł 54

1. W szczególnym reżimie prawnym wykonywanie praw podstawowych może zostać zawieszona lub ograniczona, jednak z poszanowaniem postanowień art. I (3) i z wyłączeniem praw, o których jest mowa w art. II i III oraz art. XXVIII.
2. W szczególnym reżimie prawnym nie można zawiesić stosowania Ustawy Zasadniczej i nie można ograniczyć działalności Trybunału Konstytucyjnego.
3. Szczególny reżim prawny jest odwoływany przez organ uprawniony do wprowadzenia szczególnego reżimu prawnego, jeżeli ustają warunki jego ogłoszenia.
4. Szczegółowe przepisy, mogące mieć zastosowanie w szczególnym reżimie prawnym, określa ustawa organiczna.

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Ustawa Zasadnicza Węgier wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2012 roku.
 2. Zgromadzenie Krajowe uchwała niniejszą Ustawę Zasadniczą na podstawie ustawy XX § 19 ust. 3 pkt a) i § 2 ust. 3 z 1949 roku.
 3. Zgromadzenie Krajowe – zgodnie z ust. 2 – uchwała w odrębnym trybie związane z niniejszą Ustawą Zasadniczą przepisy przejściowe.
 4. Rząd zobowiązany jest przedłożyć Zgromadzeniu Krajowemu projekty ustaw niezbędne do wykonywania Ustawy Zasadniczej.
- My, deputowani do Zgromadzenia Krajowego, wybrani 25 stycznia 2010 roku, świadomi naszej odpowiedzialności przed Bogiem i człowiekiem, korzystając z przysługującej nam władzy ustawodawczej, ustanawiamy powyższym pierwszą, jednolitą Ustawę Zasadniczą Węgier.

Niech będzie pokój, wolność i zgoda.

Dr Pál Schmitt
Prezydent Republiki

László Kövér
Przewodniczący
Zgromadzenia Krajowego

POSTANOWIENIA PRZEJŚCIOWE

O PRZEJŚCIU OD DYKTATORY KOMUNISTYCZNEJ DO DEMOKRACJI

uchwalone przez Zgromadzenie Krajowe
dnia 30 grudnia 2011 r.
i ogłoszone w dzienniku urzędowym
„Magyar Közlöny” Nr 166 z 31 grudnia 2011 r.

My, deputowani do Zgromadzenia Krajowego, mając świadomość, że bez odsłonięcia przeszłości i wyciągnięcia z niej wniosków; z jednej strony – bez ujawnienia zbrodni, osądzenia moralnego i, w miarę możliwości, pociągnięcia do odpowiedzialności prawnej sprawców oraz podkreślenia odpowiedzialności przywódców systemu komunistycznego; z drugiej strony – bez oddania należnego zadośćuczynienia ofiarom owych zbrodni, bez jasnego rozgraniczenia demokracji i dyktatury, słuszności i niesłuszności, dobra i zła, nie można stworzyć trwałego fundamentu pod bezpieczne funkcjonowanie ładu konstytucyjnego, w interesie pierwszej, przyjętej zgodnie z wymogami państwa prawa Ustawy Zasadniczej Węgier, oświadczamy, co następuje:

1. Powstały z woli narodu w rezultacie przeprowadzonych w 1990 roku pierwszych wolnych wyborów, oparty na panowaniu prawa ustrój państwowy i poprzedzająca go dyktatura komunistyczna są nie do pogodzenia. Dzisiejsze węgierskie państwo prawa nie może być budowane na zbrodniach systemu komunistycznego.
2. Węgierska Socjalistyczna Partia Robotnicza i jej prawni poprzednicy (partia rządząca) są odpowiedzialni:
 - a) za unicestwienie, przy sowieckiej pomocy wojskowej, opartego na systemie wielopartyjnym eksperymentu demokratycznego w latach następujących po drugiej wojnie światowej;
 - b) za ukształtowanie praktyki władzy autorytarnej i systemu prawnego zbudowanego na bezprawiu;
 - c) za likwidację gospodarki opartej na swobodnym dysponowaniu własnością, za zadłużenie kraju, za ostateczne zniszczenie zdolności konkurencyjnej;
 - d) za podporządkowanie obcym interesom gospodarki, obrony narodowej, dyplomacji i potencjału ludzkiego Węgier;
 - e) za metodyczne niszczenie tradycyjnych wartości cywilizacji europejskiej, za podważanie tożsamości narodowej;
 - f) za pozbawienie obywateli i poszczególnych grup obywateli podstawowych praw człowieka bądź drastyczne ich ograniczenie, w szczególności:
 - za zabijanie ludzi, za wydawanie ich obcemu mocarstwu, za ich bezprawne więzienie, za wysyłanie do obozów pracy przymusowej, za torturowanie i nieludzkie traktowanie;

- za samowolne pozbawianie obywateli majątku, za ograniczanie ich praw własności;
 - za dyskryminację ludzi z powodu ich pochodzenia, światopoglądu lub przekonań politycznych, za utrudnianie awansu i samorealizacji, opartych na wiedzy, pracowitości i zdolności;
 - za ingerencję, noszącą cechy nadużycia i podejmowaną w imię celów politycznych i ideologicznych, w wychowanie, oświatę, życie naukowe i kulturę;
 - za utworzenie i utrzymywanie tajnych służb milicyjnych, dążących do bezprawnej inwigilacji prywatnego życia ludzi i wpływu na nie;
- g) za krwawe zdławienie, we współdziałaniu z sowieckimi okupantami, rewolucji i powstania narodowego, które wybuchły 23 października 1956 roku, za dyktatorskie rządy i represje które po nich nastąpiły, za przymusowe opuszczenie ojczyzny przez dwieście tysięcy Węgrów;
- h) za historyczne obniżenie pozycji Węgier w rankingu narodów Europy i świata;
- i) za wszystkie przestępstwa popolite, które popełniono z motywów politycznych, i które z motywów politycznych nie były ścigane przez wymiar sprawiedliwości.
3. Węgierska Socjalistyczna Partia Robotnicza i jej prawni poprzednicy, jak również inne organizacje polityczne, utworzone w duchu ideologii komunistycznej do ich wspierania, były organizacjami zbrodniczymi, których przywódcy obciążeni są nie przedawniającą się odpowiedzialnością za utrzymywanie systemu represyjnego i za kierowanie nim, za naruszanie prawa i zdradę narodu.
4. Węgierska Partia Socjalistyczna, uznana przez prawo, w trakcie przejścia do ustroju demokratycznego za prawnego sukcesora Węgierskiej Socjalistycznej Partii Robotniczej, spadkobiercą bezprawnie zgromadzonego majątku, nieprawowitego beneficjenta przywilejów zdobytych w okresie dyktatury lub w trakcie transformacji ustrojowej, a także z powodu ciągłości personalnej łączącej starą i nową partię, ma swój udział w pełnej odpowiedzialności ciężącej na partii rządzącej.
5. Ściganie za przestępstwa popełnione w okresie dyktatury, mające na celu budowę i utrzymanie systemu, nie było możliwe; możliwość taka nie pojawiła się również – z powodu braku

konstytucyjnych postanowień zrywających ciągłość obowiązującego prawa – po pierwszych wolnych wyborach. Nie pociągnięto do odpowiedzialności – w sensie nie tylko prawnym, lecz także moralnym – przywódców dyktatury. Wraz z uprawomocnieniem się Ustawy Zasadniczej otwiera się możliwość wymierzenia sprawiedliwości.

6. Każdy obywatel węgierski, który stawiał opór dyktaturze komunistycznej, którego prawa i ludzka godność zostały z tego powodu naruszone przez służących dyktaturze, bądź był niesprawiedliwie prześladowany, zasługuje – o ile sam nie uczestniczył w łamaniu prawa – na uznanie i moralne zadośćuczynienie.
7. Dyktatura komunistyczna z natury swej wywoływała naruszanie prawa, ale konkretne czyny popełniali konkretni ludzie. Dla żyjących dzisiaj oraz dla przyszłych pokoleń należy zachować pamięć zbrodniczych czynów i nazwać po imieniu winnych. Zgromadzenie Krajowe i inne organy państwowe Węgier kierują się w swej działalności powyższymi postanowieniami konstytucyjnymi.

Artykuł 1

- (1) Emerytury lub inne świadczenia dla określonych ustawą przywódców dyktatury komunistycznej, gwarantowane przez państwo na podstawie aktu normatywnego, mogą być zmniejszone w stopniu określonym ustawą.
- (2) Wpływy pochodzące ze zmniejszenia, zgodnie z ustępem (1) emerytur bądź innych świadczeń, należy przeznaczyć, zgodnie z postanowieniami ustawy, na złagodzenie krzywd wyrządzonych przez dyktaturę komunistyczną oraz na pielęgnowanie pamięci ofiar.

Artykuł 2

- (1) W sytuacji nieprzestrzegania przepisów prawa karnego obowiązujących w okresie komunistycznej dyktatury, popełnienie ciężkich przestępstw przeciwko Węgrom, w imieniu i w interesie partii rządzącej, bądź w porozumieniu z nią bądź przeciw poszczególnym osobom, a które to przestępstwa nie były ścigane z powodów politycznych, ich karalność nie ulega przedawnieniu.
- (2) Karalność określonych w ustępie (1) czynów przestępczych w rozumieniu prawa karnego obowiązującego w chwili ich popełnienia,

ulega przedawnieniu po upływie okresu, liczonego od wejścia w życie Ustawy Zasadniczej, przy założeniu, że zgodnie z prawem karnym obowiązującym w chwili popełnienia czynu przestępczego przedawnienie nastąpiłoby przed 1 maja 1990 roku.

- (3) Karalność czynów przestępczych określonych w ustępie (1), przedawnia się z upływem okresu, jaki upłynął od chwili ich popełnienia do 1 maja 1990 roku, liczonego od dnia uprawomocnienia się Ustawy Zasadniczej pod warunkiem, że zgodnie z przepisami prawa karnego obowiązującego w chwili popełnienia czynu przestępczego przedawnienie miałyby nastąpić w okresie między 2 maja 1990 a 31 grudnia 2011 roku i sprawca czynu karalnego nie był ścigany z powodu jego popełnienia.

Artykuł 3

- (1) W celu zachowania pamięci społecznej o dyktaturze komunistycznej działa Komitet Pamięci Narodowej.
- (2) Komitet Pamięci Narodowej ujawnia działalność władz dyktatury komunistycznej, rolę osób i organizacji sprawujących władzę komunistyczną, a rezultaty swej działalności publikuje w ujęciu syntetycznym bądź w postaci dokumentów.

Artykuł 4

Ukazanie rzeczywistej działalności dyktatury komunistycznej i zadośćuczynienie społecznemu poczuciu sprawiedliwości jest wspólnym interesem; sprawujący władzę w okresie komunistycznej dyktatury są traktowani jako osoby publiczne. W celu realizacji tego wspólnego interesu ludzie sprawujący władzę w okresie komunistycznej dyktatury winni pogodzić się z ujawnieniem ich roli i działań związanych z funkcjonowaniem tej dyktatury, chyba że dotyczy to nieprawdy świadomie rozpowszechnianej; dane osobowe funkcjonariuszy oraz ich rola i działania mogą być ujawnione.

POSTANOWIENIA PRZEJŚCIOWE DOTYCZĄCE WEJŚCIA W ŻYCIE USTAWY ZASADNICZEJ

Artykuł 5

Wejście w życie Ustawy Zasadniczej nie narusza prawomocności aktów normatywnych ustanowionych przed jej wejściem w życie, wprowadzonych wówczas instytucji prawa publicznego normujących funkcjonowanie organizacji i innych aktów kierownictwa państwowego, decyzji, a także zobowiązań wynikających z prawa międzynarodowego.

Artykuł 6

Następca prawny organu wypełniającego zakres swych obowiązków i uprawnień zgodnie z Konstytucją Republiki Węgierskiej uchwaloną w ustawie XX z 1949 roku, pełni zakres swych obowiązków i kompetencji na podstawie niniejszej Ustawy Zasadniczej.

Artykuł 7

Nazwa Republika Węgierska – w znaczeniu Węgry, zgodnie z postanowieniami aktów normatywnych obowiązujących 31 grudnia 2011 roku, może być używana po wejściu w życie Ustawy Zasadniczej tak długo, dopóki przejście do stosowania nazwy określonej przez Ustawę Zasadniczą nie będzie możliwe mając na uwadze zasady racjonalnego gospodarowania.

Artykuł 8

Wejście w życie Ustawy Zasadniczej nie narusza – z wyłączeniem wypadków określonych w artykułach 9-18 – uprawnień Zgromadzenia Krajowego, Rządu i ciał wybieralnych samorządu terytorialnego, jak również osób mianowanych bądź wybranych przed wejściem w życie Ustawy Zasadniczej.

Artykuł 9

Następujące artykuły Ustawy Zasadniczej należy stosować wobec:

- a) urzędującego Zgromadzenia Krajowego i posła do parlamentu – art. 3 i 4.
- b) urzędującego Prezydenta – art. 12 i 13.

- c) urzędującego Rządu i członka Rządu – art. 20 i 21.
- d) urzędującego sekretarza sądowego – ustęp (3) art. 27.
- e) urzędującego przewodniczącego – ustęp (2) art. 33,
- f) urzędujących Rad Samorządowych i burmistrza – ustępy (3)-(6) art. 35.

Artykuł 10

Termin określony w artykule 4. ustęp (3), punkt f) Ustawy Zasadniczej liczy się od wejścia w życie Ustawy Zasadniczej.

Artykuł 11

- (1) Prawnym sukcesorem Sądu Najwyższego, Krajowej Rady Wymiaru Sprawiedliwości i jej przewodniczącego w dziedzinie działalności orzeczniczej jest *Kúria*⁴⁰, a w sferze administrowania sądami – z wyjątkiem określonym w ustawie organicznej – przewodniczący Krajowego Urzędu Sądownictwa.
- (2) Misja prezesa Sądu Najwyższego oraz przewodniczącego i członków Krajowej Rady Wymiaru Sprawiedliwości kończy się wraz z wejściem w życie Ustawy Zasadniczej.
- (3) W interesie realizacji prawa podstawowego do orzeczenia sądowego wydanego w rozsądnym terminie, gwarantowanego w artykule XXVIII. ustęp (1) Ustawy Zasadniczej, przewodniczący Krajowego Urzędu Sądownictwa do rozpatrzenia dowolnej sprawy może wyznaczyć sąd odrębny⁴¹ od sądu o ogólnych kompetencjach, ale mający taki sam zakres działania, dopóki nie zrównoważy się obciążenia sądów.
- (4) W interesie realizacji prawa podstawowego do orzeczenia sądowego wydanego w rozsądnym terminie, gwarantowanego w artykule XXVIII. ustęp (1) Ustawy Zasadniczej, dopóki nie dokona się zrównoważone obciążenie sądów, prokurator generalny, naczelnik i kierownik prokuratury działającej na podstawie artykułu 29. Ustawy Zasadniczej jako organ współdziałający wymiaru sprawiedliwości, może wydać nakaz wniesienia oskarżenia przed sąd odrębny od sądu o ogólnych kompetencjach, ale mający taki sam zakres działania. Przepis ten nie narusza uprawnienia przewodniczącego Krajowego Urzędu Sądownictwa, gwarantowanego w ustępie (3), jak również

⁴⁰ Nazwa własna Sądu Najwyższego wprowadzona w kwietniu 2011 roku Ustawą Zasadniczą.

⁴¹ Patrz art. 25 ust. 4 Ustawy Zasadniczej.

prawa poszczególnych prokuratorów do wnoszenia oskarżenia do dowolnego sądu działającego w obszarze ich jurysdykcji.

Artykuł 12

- (1) Jeżeli sędzia osiągnie wiek emerytalny, określony w artykule 26. ustęp (2) Ustawy Zasadniczej przed 1 stycznia 2012 roku, to jego stosunek pracy ulega rozwiązaniu 30 czerwca 2012 roku. Jeżeli sędzia osiągnie wiek emerytalny, określony w artykule 26. ustęp (2) Ustawy Zasadniczej między 1 stycznia a 31 grudnia 2012 roku, to jego stosunek pracy ulega rozwiązaniu z dniem 31 grudnia 2012 roku.
- (2) Jeżeli zgodnie z artykułem 25. ustęp (6) Ustawy Zasadniczej w niektórych sporach prawnych mogą – na podstawie ustawy – brać udział także osoby mianowane decyzją członka Rządu, uczestniczące w postępowaniach nieprocesowych wymiaru sprawiedliwości, to wobec tych osób od 1 stycznia 2014 roku również należy stosować postanowienie artykułu 26. ustęp (2) Ustawy Zasadniczej dotyczące górnej granicy wieku.

Artykuł 13

Jeżeli prokurator osiągnie wiek emerytalny, określony w artykule 26. ustęp (2) Ustawy Zasadniczej, przed 1 stycznia 2012 roku, to jego stosunek pracy ulega rozwiązaniu 30 czerwca 2012 roku. Jeżeli prokurator osiągnie wiek emerytalny, określony w artykule 26. ustęp (2) Ustawy Zasadniczej między 1 stycznia a 31 grudnia 2012 roku, to jego prawny stosunek pracy ustaje 31 grudnia 2012 roku.

Artykuł 14

- (1) Wymóg dolnej granicy wieku określony w artykule 26. ustęp (2) Ustawy Zasadniczej – z wyjątkiem zawartym w poniższym ustępie (2) – należy stosować do sędziego mianowanego na podstawie konkursu ogłoszonego po wejściu w życie Ustawy Zasadniczej.
- (2) Jeżeli mianowanie nastąpi – zgodnie z ustawą – bez ogłaszania konkursu, wymóg dolnej granicy wieku stosuje się do sędziego mianowanego po wejściu w życie Ustawy Zasadniczej.

Artykuł 15

Nazwa urzędu Parlamentarnego Rzecznika Praw Obywatelskich z wejściem w życie Ustawy Zasadniczej zostaje zmieniona na Rzecznik

Praw Podstawowych. Prawnym następcą Parlamentarnego Rzecznika Praw Obywatelskich, Parlamentarnego Rzecznika Praw Mniejszości Narodowych i Etnicznych oraz Parlamentarnego Rzecznika Praw Przyszłych Pokoleń jest Rzecznik Praw Podstawowych. Urzędujący Parlamentarny Rzecznik Praw Mniejszości Narodowych i Etnicznych po wejściu w życie Ustawy Zasadniczej staje się zastępcą Rzecznika Praw Podstawowych do spraw obrony praw mniejszości narodowych żyjących na Węgrzech; urzędujący Parlamentarny Rzecznik Praw Przyszłych Pokoleń po wejściu w życie Ustawy Zasadniczej staje się zastępcą Rzecznika Praw Podstawowych do spraw obrony interesów przyszłych pokoleń; mandat ich wygaśnię wraz z wygaśnięciem mandatu Rzecznika Praw Podstawowych.

Artykuł 16

Mandat urzędującego rzecznika ochrony danych osobowych wygasa z dniem wejścia w życie Ustawy Zasadniczej.

Artykuł 17

Nazwa urzędu przewodniczącego rady województwa w rozumieniu Ustawy Zasadniczej, z chwilą wejścia jej w życie zmienia się na: przewodniczący sejmiku wojewódzkiego. Zgodnie z Ustawą Zasadniczą sejmik wojewódzki jest prawnym następcą rady województwa

Artykuł 18

Mianowany przez prezydenta urzędujący członek Rady Budżetowej z wejściem w życie Ustawy Zasadniczej staje się przewodniczącym Rady Budżetowej.

Artykuł 19

- (1) Postanowienia Ustawy Zasadniczej – z wyjątkiem zawartych w ustępach (2)-(5) – należy stosować również do spraw będących w toku.
- (2) Artykuł 6. Ustawy Zasadniczej Zgromadzenie Narodowe winno stosować począwszy od swego pierwszego posiedzenia po wejściu w życie Ustawy Zasadniczej.
- (3) Postępowanie wszczęte przed wejściem w życie Ustawy Zasadniczej na podstawie wniosku zgłoszonego do Trybunału Konstytucyjnego przez wnioskodawcę, który na podstawie Ustawy Zasadniczej

nie dysponuje już prawem do składania takich wniosków – jeśli to postępowanie po wejściu w życie Ustawy Zasadniczej należy do zakresu kompetencji innego organu – ulega umorzeniu. Wnioskodawca może zgłosić wniosek ponownie, zgodnie z wymogami określonymi w ustawie organicznej.

- (4) Do umów oraz uprawnień do świadczeń, obowiązujących 1 stycznia 2012 roku, jak również do postępowań będących w toku, zmierzających do zawarcia umowy bądź przyznania świadczenia, stosuje się ustęp (4) artykułu 38. i ustęp (1) artykułu 39. Ustawy Zasadniczej; w przypadku uchwalenia ustawy regulującej te sprawy winna ona mieć na względzie powyższe postanowienia Ustawy Zasadniczej.
- (5) Obowiązujące w dniu 31 grudnia 2011 roku postanowienia zawarte w trzecim zdaniu ustępu (3) § 70/E Konstytucji Republiki Węgierskiej ustanowionej XX ustawą z 1949 roku, do 31 grudnia 2012 roku mają zastosowanie do świadczeń określonych, jako świadczenia emerytalne – odnośnie do zmiany ich warunków, charakteru i wysokości, przekształcenia ich w inne świadczenia bądź likwidacji.

Artykuł 20

Obowiązujące 31 grudnia 2011 roku § 26 ustęp (6), § 28/D, § 28/E, § 31 ustęp (2) i (3) Konstytucji Republiki Węgierskiej ustanowionej XX ustawą z 1949 roku, regulujące sprawy będące w toku w chwili wejścia w życie Ustawy Zasadniczej, należy stosować także po wejściu w życie Ustawy Zasadniczej.

Artykuł 21

- (1) Zgromadzenie Krajowe w ustawie organicznej, zawierającej szczegółowe zasady dotyczące kościołów, określi warunki uznania danej organizacji za kościół. Ustawa organiczna może stanowić, że do uznania danej organizacji za kościół konieczne jest wzięcie pod uwagę następujących czynników: działalność w określonym przeciągu czasu, określona liczba członków, tradycja historyczna, poparcie społeczne.
- (2) Zgromadzenie Krajowe w ustawie organicznej, zawierającej szczegółowe zasady odnoszące się do praw żyjących na Węgrzech narodowości, określa warunki uznania danej grupy ludności za

narodowość. Ustawa organiczna może wiązać przyznanie statusu narodowości z działalnością danej grupy w określonym przeciągu czasu oraz z inicjatywą określonej liczby osób uznających swą przynależność do danej narodowości.

Artykuł 22

- (1) W rozumieniu artykułu 24. ustęp (2) punkt c) Ustawy Zasadniczej skarga konstytucyjna:
- a) to skarga złożona przez wnioskodawcę w przypadku, gdy wyczerpane zostały przez niego środki prawne bądź nie było możliwości ich zastosowania wobec przepisu prawa stosowanego w procesie sądowym i naruszającego prawa wnioskodawcy gwarantowane w Ustawie Zasadniczej;
 - b) to skarga złożona przez wnioskodawcę w przypadku, gdy wyczerpane zostały środki prawne bądź nie było możliwości ich zastosowania przeciwko naruszającemu prawa wnioskodawcy gwarantowane w Ustawie Zasadniczej, przepisowi prawa mającemu bezpośrednie zastosowanie w indywidualnej sprawie bez decyzji sądu, bądź przeciwko zastosowaniu przepisu prawa mającego wejść w życie.
- (2) W rozumieniu artykułu 24. ustęp 2 punkt d) Ustawy Zasadniczej skarga konstytucyjna to skarga złożona przez wnioskodawcę w przypadku, gdy wyczerpane zostały środki prawne, bądź nie było możliwości ich zastosowania, przeciwko naruszającej jego prawa, gwarantowanej w Ustawie Zasadniczej, decyzji sądu o istotnym znaczeniu merytorycznym bądź przeciwko decyzji sądu o umorzeniu postępowania.

Artykuł 23

- (1) Pierwsze po wejściu w życie Ustawy Zasadniczej powszechne wybory do samorządów lokalnych oraz wybory burmistrzów odbędą się w październiku 2014 roku. Powszechne wybory do samorządów lokalnych oraz wybory burmistrzów – z wyjątkiem pierwszych po wejściu w życie wyborów powszechnych – będą się odbywać tego samego dnia co wybory do Parlamentu Europejskiego; odstępowanie między kolejnymi powszechnymi wyborami do samorządów lokalnych – i wyborami burmistrzów – może odbiegać od odstępu czasowego określonego w artykule

35. ustęp (2) Ustawy Zasadniczej w stopniu wynikającym z terminu wyborów do Parlamentu Europejskiego.
- (2) Udział narodowości żyjących na Węgrzech w pracy Zgromadzenia Krajowego, zgodnie z artykułem 2. ustęp (2) Ustawy Zasadniczej winien być zapewniony przez posłów po raz pierwszy w pracy Zgromadzenia Krajowego ukonstytuowanego w następstwie pierwszych wyborów po wejściu w życie Ustawy Zasadniczej.

Artykuł 24

Wejście w życie Ustawy Zasadniczej nie narusza podjętych przez Zgromadzenie Krajowe bądź Rząd przed jej wejściem w życie – w myśl Konstytucji Republiki Węgierskiej ustanowionej ustawą XX z 1949 roku, – decyzji o użyciu w kraju bądź za granicą Wojska Węgierskiego, o użyciu zagranicznych sił zbrojnych na terytorium Węgier lub po opuszczeniu przez nie terytorium kraju, a także o stacjonowaniu Wojska Węgierskiego za granicą lub zagranicznych sił zbrojnych na terytorium Węgier.

Artykuł 25

W stosunku do ogłoszonego:

- a) stanu nadzwyczajnego należy stosować postanowienia Ustawy Zasadniczej dotyczące stanu nadzwyczajnego;
- b) stanu wyjątkowego, gdy został ogłoszony z powodu działań zbrojnych zmierzających do obalenia porządku konstytucyjnego lub zdobycia wyłącznej władzy, a także w przypadku brutalnych działań zbrojnych bądź czynów popełnionych z bronią w rękę, zagrażających w masowej skali życiu ludzkiemu lub własności, należy stosować postanowienia Ustawy Zasadniczej dotyczące stanu wyjątkowego;
- c) stanu wyjątkowego, gdy został ogłoszony z powodu klęski żywiołowej zagrażającej w masowej skali życiu ludzkiemu i majątkowi lub w przypadku katastrof przemysłowych należy stosować postanowienia Ustawy Zasadniczej dotyczące stanu zagrożenia;
- d) stanu mobilizacji obronnej należy stosować postanowienia Ustawy Zasadniczej dotyczące stanu mobilizacji obronnej;
- e) stanu określonego w § 19/E Konstytucji Republiki Węgierskiej ustanowionej ustawą XX z 1949 roku, należy stosować postanowienia Ustawy Zasadniczej dotyczące nieoczekiwanej napaści;

- f) stanu zagrożenia należy stosować postanowienia Ustawy Zasadniczej dotyczące stanu zagrożenia.

Artykuł 26

- (1) Kto w chwili wejścia w życie Ustawy Zasadniczej pozbawiony jest prawomocnym wyrokiem prawa do udziału w życiu publicznym, ten w trakcie obowiązywania tego zakazu nie posiada prawa wyborczego.
- (2) Kto w chwili wejścia w życie Ustawy Zasadniczej poddany jest prawomocnym wyrokiem ograniczającym bądź wykluczającym jego zdolność do czynności prawnych nadzorowi kuratorskiemu, ten nie posiada prawa wyborczego do końca kurateli albo dopóki sąd nie przywróci mu prawa wyborczego.

Artykuł 27

W przypadku ustaw uchwalonych w okresie, kiedy zadłużenie kraju przekraczało połowę produktu krajowego brutto, artykuł 37. ustęp (4) Ustawy Zasadniczej winien być stosowany także wówczas, gdy zadłużenie kraju nie przekracza już połowy produktu krajowego brutto.

Artykuł 28

- (1) Obowiązujący 31 grudnia 2011 roku ustęp (2) § 12 Konstytucji Republiki Węgierskiej ustanowionej ustawą XX z 1949 roku, do 31 grudnia 2013 roku ma zastosowanie do przekazania własności samorządu lokalnego na rzecz państwa bądź na rzecz innego samorządu lokalnego.
- (2) Obowiązujący 31 grudnia 2011 roku ustęp (4) § 44/B Konstytucji Republiki Węgierskiej ustanowionej ustawą XX z 1949 roku, obowiązuje do 31 grudnia 2012 roku. Po 31 grudnia 2011 roku dekretem rządu – na podstawie ustawy bądź ustawowego upoważnienia – zostanie wyznaczony zakres zadań i kompetencji administracyjno-państwowych notariusza⁴².
- (3) Stołeczny i wojewódzki urząd państwowy może wystąpić do sądu z wnioskiem o wydanie orzeczenia o niedopełnieniu przez samorząd lokalny prawnego obowiązku podejmowania uchwał. Jeżeli samorząd lokalny w sprawie niedopełnienia obowiązku podejmowania uchwał nie zastosuje się do wyroku sądu w wyznaczonym przez sąd terminie, to sąd na wniosek stołecznego i wojewódzkiego

⁴²Tradycyjny tytuł sekretarza gminy

urzędu rządowego nakaże, aby niezbędną uchwałę samorządową podjął w imieniu samorządu lokalnego kierownik stołecznego i wojewódzkiego urzędu państwowego.

- (4) Obowiązujące 31 grudnia 2011 roku ustępy (1) i (3)-(5) § 22 Konstytucji Republiki Węgierskiej ustanowionej ustawą XX z 1949 roku, należy – zgodnie z artykułem 5. ustęp (8) Ustawy Zasadniczej – stosować do wejścia w życie ustawy organicznej. Zgodnie z artykułem 5. ustęp (8) i artykułu 7. ustęp (3) Ustawy Zasadniczej, Zgromadzenie Krajowe uchwali ustawę organiczną do 30 czerwca 2012 roku.
- (5) Do 31 grudnia 2012 roku ustawa organiczna może stanowić, że niektóre decyzje Zgromadzenia Krajowego winny być podejmowane większością kwalifikowaną.

Artykuł 29

- (1) Do czasu, gdy zadłużenie państwa przekracza połowę produktu krajowego brutto, jeżeli na podstawie decyzji Trybunału Konstytucyjnego, Trybunału Unii Europejskiej albo innego sądu bądź organu prawnego, państwo zostanie obciążone zobowiązaniem płatniczym, na którego spełnienie kwota przeznaczona wstępnie na ten cel w ustawie budżetowej nie będzie wystarczająca i jeśli kwota brakująca nie będzie mogła być zgromadzona bez naruszenia wymogu zrównoważonej gospodarki budżetowej nawet kosztem środków przewidzianych w ustawie budżetowej na inny cel, to należy utworzyć fundusz na pokrycie wspólnych potrzeb, łączący się w swej treści i nazwie tylko i wyłącznie z realizacją tego zobowiązania.
- (2) Nie może być określony w akcie normatywnym nowy tytuł prawny do zadośćuczynienia – w postaci świadczenia pieniężnego bądź majątkowego – dla tych, którzy przed 2 maja 1990 roku zostali bezprawnie – z powodów politycznych – pozbawieni życia lub wolności bądź też zostali poszkodowani przez państwo, które niesprawiedliwie naruszyło ich własność.

Artykuł 30

- (1) Ustawa organiczna określona w artykule 41. bądź 42. Ustawy Zasadniczej może stanowić, że zakres obowiązków i kompetencji organu sprawującego nadzór nad systemem finansowym oraz Węgierskiego Banku Narodowego może wypełniać, jako

ich prawny następca, nowy organ, którego przewodniczącego mianuje prezydent na podstawie artykułu 41. ustęp (2) Ustawy Zasadniczej.

- (2) W przypadku określonym w powyższym ustępie (1) wiceprzewodniczącymi nowego organu winni być: urzędujący w chwili wejścia w życie ustawy dotyczącej nowego organu prezes Węgierskiego Banku Narodowego – w zakresie polityki monetarnej oraz zadań banku emisyjnego, oraz urzędujący w chwili wejścia w życie ustawy dotyczącej nowego organu przewodniczący Państwowego Nadzoru nad Instytucjami Finansowymi – w zakresie nadzoru nad systemem finansowym. Kadencja wiceprzewodniczących trwa dopóty, dopóki miała trwać ich przerwana kadencja na poprzednich stanowiskach. Po wygaśnięciu mandatu wiceprzewodniczącego prezydent mianuje nowego wiceprzewodniczącego na podstawie artykułu 41. ustęp (2) Ustawy Zasadniczej.

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Artykuł 31

Postanowienia przejściowe Ustawy Zasadniczej (dalej: postanowienia przejściowe) wchodzi w życie 1 stycznia 2012 roku.

- (1) Zgromadzenia Krajowe przyjmuje postanowienia przejściowe na podstawie § 19. ustęp (3) punkt a) i § 24. ustęp (3) ustawy XX z 1949 roku, stanowiącej o Konstytucji Republiki Węgierskiej, z uwzględnieniem punktu 3. postanowień końcowych Ustawy Zasadniczej Węgier. Postanowienia przejściowe tworzą część Ustawy Zasadniczej.
- (2) Moc prawną traci:
- a) ustawa XX z 1949 roku stanowiąca o Konstytucji Republiki Węgierskiej,
 - b) ustawa I z 1972 roku stanowiąca o zmianie ustawy XX z 1949 roku i o jednolitym tekście Konstytucji Węgierskiej Republiki Ludowej,
 - c) ustawa XXXI z 1989 roku stanowiąca o zmianie Konstytucji,
 - d) ustawa XVI z 1990 roku stanowiąca o zmianie Konstytucji Republiki Węgierskiej,

- e) ustawa XIX z 1990 roku stanowiąca o zmianie Konstytucji Republiki Węgierskiej,
- f) ustawa XL z 1990 roku stanowiąca o zmianie Konstytucji Republiki Węgierskiej,
- g) zmiana Konstytucji z 25 maja 2010 roku,
- h) zmiana Konstytucji z 5 lipca 2010 roku,
- i) zmiana Konstytucji z 6 lipca 2010 roku,
- j) zmiana Konstytucji z 11 sierpnia 2010 roku,
- k) ustawa CXIII z 2010 roku stanowiąca o zmianie ustawy XX z 1949 roku stanowiącej o Konstytucji Republiki Węgierskiej,
- l) ustawa CIX z 2010 roku stanowiąca o zmianie ustawy XX z 1949 roku stanowiącej o Konstytucji Republiki Węgierskiej,
- m) ustawa CLXIII z 2010 roku stanowiąca o zmianie ustawy XX z 1949 roku stanowiącej o Konstytucji Republiki Węgierskiej,
- n) ustawa LXI z 2011 roku stanowiąca o niezbędnej zmianie ustawy XX z 1949 roku stanowiącej o Konstytucji Republiki Węgierskiej, w związku z koniecznością stworzenia przejściowych postanowień Ustawy Zasadniczej,
- o) ustawa CXLVI z 2011 roku stanowiąca o zmianie ustawy XX z 1949 roku stanowiącej o Konstytucji Republiki Węgierskiej,
- p) ustawa CLIX z 2011 roku stanowiąca o zmianie ustawy XX z 1949 roku stanowiącej o Konstytucji Republiki Węgierskiej.

Artykuł 32

Dzień 25 maja na pamiątkę ogłoszenia Ustawy Zasadniczej ustanawia się Dniem Ustawy Zasadniczej.

Dr Pál Schmitt (własn. podpis)
Prezydent

László Kövér (własn. podpis)
Przewodniczący
Zgromadzenia Krajowego

STARANIEM BIBLIOTEKI SEJMOWEJ UKAZAŁY SIĘ KONSTITUCJE:

Albanii [z 1991 r.] wyd. 1997, tekst tożsamy – wyd. 2000; Albanii [z 1998 r.] wyd. 2001.

Austrii [z 1 października 1920 r. w wersji z 1929 r. uwzględniono ostatnią zmianę z 28 czerwca 2002 r.] wyd. 2004.

Belgii [z 1831 r., tekst jednolity z 1994 r.] wyd. 1996; wyd. 2 [z późniejszymi zmianami, ostatnia z 22 grudnia 2008 r.] wyd. 2010.

Brazylii [z 1988 r., z późniejszymi zmianami, ostatnia z 30 czerwca 2004 r.] wyd. 2004.

Chorwacji [z 1990 r.] wyd. 1995; wyd. 2 [z późniejszymi zmianami, ostatnia z 28 marca 2001 r.] wyd. 2007.

Czech [z 1992 r.] wyd. 1994; tekst tożsamy – wyd. 2000.

Danii [z 1953 r.] wyd. 2002.

Estonii [z 1992 r.] wyd. 1997.

Finlandii [z 1919 r.] wyd. 1997; Finlandii [z 1999 r.] wyd. 2003.

Francji [z 1958 r., z późniejszymi zmianami, ostatnia z 22 lutego 1996 r.] wyd. 1997; wyd. 2 [z późniejszymi zmianami, ostatnia z 28 marca 2003 r.] wyd. 2005.

Grecji [1975/1986] wyd. 1992; wyd. 2 [wg stanu na 1 lipca 2005 r.] wyd. 2005.

Hiszpanii [z 27 grudnia 1978 r.] wyd. 1993; tekst tożsamy – wyd. 2000; wyd. 2 [z późniejszą zmianą z 27 sierpnia 1992 r.] wyd. 2008.

Holandii [z 1814 r., z późniejszymi zmianami, ostatnia z 21 marca 2002 r.] wyd. 2003.

Irlandii [z 1937 r., z późniejszymi zmianami, ostatnia z 24 czerwca 2004 r.] wyd. 2006.

Islandii [z 1944 r., z późniejszymi zmianami, ostatnia z 1 lipca 1999 r.] wyd. 2009.

Izraela [ustawy konstytucyjne – 1948/1992] wyd. 2001.

Kanady [akty z 1867 i 1982 wg stanu na 1 kwietnia 1996 r.] wyd. 1998.

Litwy [z 1992 r.] wyd. 1994; to samo wyd. – 2000; wyd. 2 [z późniejszymi zmianami, ostatnia z 13 lipca 2004 r.] wyd. 2006.

Luksemburga [z 1868 r., z późniejszymi zmianami, ostatnia z 24 czerwca 2005 r.] wyd. 2006.

Lotwy [z 1922 r., wg stanu na 15 października 1998 r.] wyd. 2001.

Macedonii [z 1992 r.] wyd. 1999.

Malty [wg stanu na 1 września 2007 r.] wyd. 2008.

Niemiec [z 1949 r., z późniejszymi zmianami, ostatnia z 28 sierpnia 2006 r.] wyd. 2008.

Norwegii [z 1814 r., z późniejszymi zmianami, ostatnia z 19 czerwca 1992 r.] wyd. 1996.

Portugalii [z 1976 r., z późniejszymi zmianami, ostatnia z 20 września 1997 r.] wyd. 2000.

Republiki Południowej Afryki [z 1997 r., z późniejszymi zmianami, ostatnia z 6 października 2003 r.] wyd. 2006.

Rosji [z 1993 r.] wyd. 2000.

Rumunii [z 1991 r.] wyd. 1996.

Słowacji [z 1992 r.] wyd. 1993; wyd. 2 [z późniejszymi zmianami, ostatnia z 23 lutego 2001 r.] wyd. 2003.

Słowenii [z 1991 r.] wyd. 1994; wyd. 2 [z późniejszymi zmianami, ostatnia z 27 czerwca 2006 r.] wyd. 2009.

Stanów Zjednoczonych Ameryki [z 1787 r., z uwzględnieniem poprawki 27. z 1992 r.] wyd. 2002.

Szwajcarii [z 18 kwietnia 1999 r.] wyd. 2000.

Szwecji [z 1974 r.] wyd. 1991; wyd. 2 [tekst jednolity z 1998 r.] wyd. 2000.

Ukrainy [z 28 czerwca 1996 r.] wyd. 1999.

Watykanu, wyd. 2008.

Węgier [z 18 sierpnia 1949 r., tekst jednolity z 24 sierpnia 1990 r.] wyd. 1992; wyd. 2 [z późniejszymi zmianami, ostatnia z 30 maja 2001 r.] wyd. 2002.

Włoch [z 27 grudnia 1947 r., z późniejszymi zmianami, ostatnia z 30 maja 2003 r.] wyd. 2004.

Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, wyd. 2010.